

KSI.430.003.2022

Nr ewid. 84/2022/P/22/001/KSI

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie w 2021 r. planu finansowego
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

p.o. Dyrektor Departamentu Środowiska

Tomasz Gawęł

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś
Warszawa, dnia

01.06.2022

Najwyższa Izba Kontroli
Ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. OCENA OGÓLNA	5
3. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ORAZ REALIZACJI PROGRAMÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH Z BUDŻETU UNII EUROPEJSKIEJ	6
3.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO	6
3.2. SPRAWOZDANIA.....	21
4. INFORMACJE DODATKOWE	22
5. ZAŁĄCZNIKI	23
5.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ – NFOŚiGW	23
5.2. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO NFOŚiGW	24
5.3. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI	34

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Ocena wykonania w 2021 r. planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań.

Zakres kontroli

- planowanie i wykonanie przychodów, w tym działania związane z pobieraniem i egzekucją należności;
- planowanie i wykonanie kosztów oraz efekty realizowanych zadań;
- wykorzystanie dotacji z budżetu państwa, w tym przekazanych na realizację programów/projektów współfinansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej (UE);
- gospodarowanie wolnymi środkami;
- prawidłowość i rzetelność sporządzenia sprawozdań;
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzenia sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹ jest państwową osobą prawną, działającą na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska². Narodowy Fundusz prowadzi samodzielną gospodarke finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych wpływów koszty działalności oraz wydatki na finansowanie zadań określonych w Poś. Nadzór nad jego działalnością sprawuje minister właściwy do spraw klimatu³. Organami Narodowego Funduszu są Rada Nadzorcza NFOŚiGW⁴ i Zarząd NFOŚiGW⁵.

W 2021 r. NFOŚiGW finansował przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w ramach *Listy priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2021 rok*, zatwierdzonej uchwałą Rady Nadzorczej nr 2/21 z 29 stycznia 2021 r.⁶ Lista obejmowała programy pogrupowane w następujących dziedzinach:

- *Adaptacja do zmian klimatu i ochrona wód przed zanieczyszczeniami* (siedem programów);
 - *Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona ziemi* (dziesięć programów);
 - *Sprawiedliwa transformacja* (trzy programy);
 - *Zeroemisyjny system energetyczny* (siedem programów);
 - *Dobra jakość powietrza* (dziesięć programów);
 - *Zeroemisyjny transport* (cztery programy);
 - *Różnorodność biologiczna, edukacja i monitoring środowiska* (trzy programy);
- oraz programy horyzontalne (dziewięć programów).

W 2021 r. przychody NFOŚiGW wyniosły 5 282 923,9 tys. zł, tj. o 1 436 373,0 tys. zł więcej niż planowano (137,7% planu). W porównaniu z 2020 r. były one wyższe o 2 243 595,5 tys. zł, tj. o 73,8%. Uzyskanie wyższych przychodów było wynikiem zwiększonych wpływów z prowadzonej działalności w 2021 r.⁷, były one również wyższe od przychodów uzyskanych w latach 2018–2019, które wynosiły odpowiednio: 1 606 770,5 tys. zł i 4 774 831,8 tys. zł.

Plan kosztów realizacji zadań określony w ustawie budżetowej wyniósł 5 360 500,0 tys. zł, w planie po zmianach – 5 740 500,0 tys. zł. Na realizację zadań poniesiono koszty w wysokości 5 005 262,0 tys. zł, co stanowiło 93,4% planu według ustawy budżetowej i 87,2% planu po zmianach.

Narodowy Fundusz pełni funkcję Instytucji Wdrażającej dla I osi priorytetowej *Zmniejszenie emisyjności gospodarki* i II osi priorytetowej *Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu* w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020⁸.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹.

¹ Dalej: NFOŚiGW lub Narodowy Fundusz.

² Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, ze zm., dalej: Poś.

³ Art. 400r ust. 1 Poś zmieniony przez art. 22 pkt 8 lit. a ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 284). Do 28 lutego 2020 r. właściwy był minister do spraw środowiska.

⁴ Dalej: Rada Nadzorcza.

⁵ Dalej: Zarząd.

⁶ Zmienionej uchwałami nr: 87/21 z 30 kwietnia 2021 r.; 112/21 z 28 maja 2021 r.; 166/21 z 22 lipca 2021 r.; 245/21 z 24 września 2021 r.

⁷ Tj. opłat i kar za korzystanie ze środowiska; opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych; opłat za usługi wodne; opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy Prawo energetyczne oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii; opłaty emisyjnej, o której mowa w art. 321a ustawy Prawo ochrony środowiska; pozostałych opłat i składek.

⁸ Dalej: POIŚ 2014–2020.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia pozytywnie¹⁰
wykonanie w 2021 r.
planu finansowego
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego NFOŚiGW na 2021 r.

Wykonanie przychodów było wyższe o 37,7% od planu po zmianach. Uzyskanie wyższej od planowanej kwoty przychodów spowodowane było przede wszystkim wpływem środków uzyskanych z Funduszu Modernizacyjnego w związku z powierzeniem NFOŚiGW zadań Operatora Krajowego na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz niektórych innych ustaw¹¹.

Koszty zrealizowano na poziomie niższym o 7,0% (o 735 238,0 tys. zł) od planowanych w ustawie budżetowej i o 34,0% wyższym (o 1 258 838,0 tys. zł) w porównaniu do 2020 r. Na podstawie badania dowodów księgowych stwierdzono, że wydatki były celowe i gospodarne, zostały poniesione zgodnie z przepisami prawa oraz zostały prawidłowo udokumentowane.

W toku kontroli NIK stwierdzono przewlekłe rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego „Mój Prąd” Część 1) Program Mój Prąd na lata 2021–2023. Nieprawidłowość ta była głównie wynikiem nie w pełni skutecznego systemu kontroli zarządczej w obszarze obsługi wniosków o dofinansowanie w tym programie.

Stwierdzono także nieprawidłowości wskazujące na słabość ustalonych mechanizmów kontroli zarządczej, a polegające przede wszystkim na:

- zawieraniu aneksów do umów o dofinansowanie po upływie terminów wyznaczonych na zakończenie realizacji przedsięwzięcia;
- zawieraniu umów zlecenia, których charakter wyczerpywał znamiona stosunku pracy, określone w art. 22 § 1 Kodeksu pracy¹²;
- nieaktualizowaniu planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych.

Ponadto stwierdzono, że:

- nieterminowo rozpatrywano wnioski o dofinansowanie (m.in. w przypadku konkursów 43/NC/OA/3.1/2016/cz.2 – budownictwo, oraz 66/NC/OA/3.4/2019/cz.1 – dotacja), a w systemie informatycznym wykazywano status wniosków niezgodnie ze stanem faktycznym;
- rozliczano umowy pod względem rzeczowym i ekologicznym z uchybieniem terminom określonym w umowach o dofinansowanie przedsięwzięć i procedurach wewnętrznych;
- nie ustalono, w ramach procedur kontroli zarządczej, mechanizmów zapewniających spójność harmonogramów rzeczowo-finansowych umów z opisami działań zaplanowanych do realizacji;
- nie wdrożono koncepcji „Elektroniczna obsługa umów finansowanych ze środków krajowych”, jak również raportowania w NFOŚiGW.

Nieprawidłowości te świadczą, że nie zostały zrealizowane w NFOŚiGW wnioski NIK sformułowane po kontrolach wykonania budżetu państwa w latach ubiegłych, pomimo że NIK otrzymywała informacje o ich wdrażaniu.

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego państwowej osoby prawnej, sprawozdania w zakresie operacji finansowych (Rb-N i Rb-Z) oraz w zakresie wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) sporządzone zostały terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planu finansowego NFOŚiGW została przedstawiona w załączniku nr 5.1 do niniejszej informacji.

¹⁰ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. NIK stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

¹¹ Dz. U. poz. 1047.

¹² Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – Dz. U. z 2020 r. poz. 1320, ze zm.

3. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ORAZ REALIZACJI PROGRAMÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH Z BUDŻETU UNII EUROPEJSKIEJ

3.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO

3.1.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW

W 2021 r. przychody NFOŚiGW wyniosły 5 282 923,9 tys. zł, tj. o 1 436 373,9 tys. zł więcej niż planowano (137,3% planu). W porównaniu z 2020 r. były one wyższe o 2 243 595,5 tys. zł, tj. o 73,8%. Uzyskanie wyższych przychodów ogółem było wynikiem zwiększonych wpływów z prowadzonej działalności w 2021 r., były one również wyższe od przychodów uzyskanych w latach 2018–2019, które wyniosły odpowiednio 1 606 770,5 tys. zł i 4 774 831,8 tys. zł.

W strukturze zrealizowanych przychodów największy udział, tj. 95,6% (5 048 542,3 tys. zł), miały przychody z prowadzonej działalności. Stanowiły one 137,7% kwoty planowanej i 180,8% przychodów z prowadzonej działalności osiągniętych w 2020 r. Głównymi źródłami tych przychodów były wpływy z tytułu:

- Opłat i kar za korzystanie ze środowiska, wynikających z Poś, w wysokości 215 641,4 tys. zł, tj. 102,7% planu po zmianach (210 000,0 tys. zł) i 114,9% z przychodów uzyskanych w 2020 r. (187 652,4 tys. zł).
- Opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze¹³ w wysokości 280 110,2 tys. zł, tj. 101,9% planu po zmianach (275 000,0 tys. zł) i 103,3% przychodów uzyskanych w 2020 r. (271 157,2 tys. zł).
- Opłat za usługi wodne, wynikające z ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁴ w wysokości 226 632,0 tys. zł tj. 110,6% planu po zmianach (205 000,0 tys. zł) i 3374,6% przychodów uzyskanych w 2020 r. (6 715,9 tys. zł). Wyższe wykonanie w 2021 r. przychodów z tego tytułu w porównaniu do 2020 r. spowodowane było zmianami uregulowań Pw, w związku z którymi w 2020 r. NFOŚiGW otrzymał wpływy za wprowadzanie ścieków oraz opłat podwyższonych należnych za grudzień 2019 r., pozostałe wpływy z tego tytułu stanowiły przychód PGW Wody Polskie.
- Opłat zastępczych i kar, wynikających z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne¹⁵ oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii¹⁶ w wysokości 44 104,2 tys. zł, tj. 102,6% planu po zmianach (43 000,0 tys. zł) i 169,5% przychodów uzyskanych w 2020 r. (26 015,1 tys. zł). Wyższe wykonanie w 2021 r. przychodów z tego tytułu w porównaniu do 2020 r. było spowodowane wyższymi wpływami z opłat zastępczych za energię wytwarzaną z biogazu rolniczego (kolor błękitny) i wyniosły 45 322,2 tys. zł. Przychody z tytułu OZE (kolor zielony) pozostały w 2021 r. na niskim poziomie tj. 174,4 tys. zł. W przypadku opłat zastępczych i kar wynikających z Pe saldo w 2021 r. było ujemne i wyniosło (-)1392,4 tys. zł, co było rezultatem zwrotu środków po rozliczeniach z Urzędem Regulacji Energetyki.
- Opłaty emisyjnej, o której mowa w art. 321a Poś w wysokości 2 113 453,6 tys. zł, tj. 108,7% planu po zmianach (1 945 000,0 tys. zł) i 136,9% przychodów uzyskanych w 2020 r. (1 544 159,9 tys. zł). Odnotowany w 2021 r. wzrost przychodów w porównaniu do 2020 r. spowodowany był wyższą sprzedażą paliw płynnych i wzrostem popytu na nie.
- Pozostałych opłat i składek w wysokości 2 168 600,9 tys. zł, tj. 219,6% planu po zmianach (987 400,0 tys. zł) i 286,7% przychodów uzyskanych w 2020 r. (756 320,1 tys. zł). Do tej grupy zaliczono wpływy m.in. ze: środków uzyskanych z Funduszu Modernizacyjnego

¹³ Dz. U. z 2021 r. poz. 1420, ze zm., dalej: Pgg.

¹⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, ze zm., dalej: Pw.

¹⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 716, ze zm., dalej: Pe.

¹⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 610, ze zm., dalej: ustawa oze.

(1 576 688,1 tys. zł); opłat zastępczych z ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej¹⁷ (355 331,6 tys. zł); opłat zastępczych z ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych¹⁸ (165 399,4 tys. zł); opłat produktowych na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi¹⁹ (32 492,0 tys. zł); opłat i kar na podstawie ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych²⁰ oraz opłat za NO_x i SO₂ (14 870,7 tys. zł). Wyższe wykonanie w 2021 r. przychodów z tego tytułu związane było przede wszystkim z otrzymaniem nieujętych w planie finansowym środków z Funduszu Modernizacyjnego pochodzących ze sprzedaży 2% ogólnej puli uprawnień do emisji CO₂²¹, uzyskanych na skutek zmiany w 2021 r. ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Ponadto osiągnięto niezaplanowane wpływy z tytułu opłat zastępczych, o których mowa w ustawie o efektywności energetycznej, których nie można było przewidzieć na etapie budowania planu finansowego.

Ponadto zrealizowane przychody pochodzą z:

- dotacji z budżetu państwa w wysokości 56 191,2 tys. zł, tj. 84,2% planu po zmianach (66 720,0 tys. zł) i 120,5% przychodów uzyskanych w 2020 r. (46 648,8 tys. zł), w tym: dotacji celowej na finansowanie projektów z udziałem środków z budżetu UE – bieżące w wysokości 55 949,9 tys. zł, tj. 85,8% planu po zmianach (65 195,0 tys. zł) i 120,9% przychodów uzyskanych w 2020 r. (46 274,7 tys. zł) oraz dotacji celowej na finansowanie projektów z udziałem środków z budżetu UE – majątkowe w wysokości 241,3 tys. zł, tj. 15,8% planu po zmianach (1 525,0 tys. zł) i 64,5% przychodów uzyskanych w 2020 r. (374,2 tys. zł). Niepełne wykonanie przychodów z tytułu dotacji spowodowane było niższym niż planowano zapotrzebowaniem na opłacenie kosztów kwalifikowanych związanych z finansowaniem pomocy technicznej oraz przesunięciem na 2022 r. realizacji przetargów na zakup mobilnych zestawów komputerowych, wynajem samochodów elektrycznych oraz organizacji szkoleń profesjonalnego doradcy energetycznego. Uzyskanie wyższych przychodów z tytułu dotacji w 2021 r. w porównaniu do 2020 r. były spowodowane wyższą kwotą kosztów kwalifikowanych dotyczących pomocy technicznej w ramach wdrażanych programów;
- pozostałych przychodów w wysokości 178 190,4 tys. zł, tj. 159,6% planu po zmianach (111 650,0 tys. zł) i 89,0% przychodów uzyskanych w 2020 r. (200 128,6 tys. zł), na które składały się: odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek) w kwocie 138 326,1 tys. zł, w tym odsetki od depozytów u Ministra Finansów lub z tytułu skarbowych papierów wartościowych w kwocie 15 202,3 tys. zł oraz środki otrzymane od jednostek spoza sektora finansów publicznych w wysokości 318,5 tys. zł, stanowiące niezaplanowany przychód w 2021 r. Środki te uzyskano z Banku Gospodarstwa Krajowego i dotyczyły one wpływu z tytułu obsługi programu STOP-SMOG. Wyższe przychody z tytułu odsetek były rezultatem trzykrotnej zmiany stóp procentowych NBP w IV kwartale 2021 r. przez Radę Polityki Pieniężnej. Ponadto w 2021 r. uzyskano przychody związane z umorzeniem akcji MPEC Tarnów²² w kwocie 19 855,4 tys. zł oraz otrzymaniem dywidendy od tej spółki w kwocie 3 420,0 tys. zł.

W 2021 r. nie zrealizowano zaplanowanych w kwocie 2780,0 tys. zł przychodów z tytułu środków od innych jednostek sektora finansów publicznych w związku ze zlikwidowaniem państwowego funduszu celowego tj. Funduszu Niskoemisyjnego Transportu i utworzeniem w jego miejsce zobowiązania wieloletniego w NFOŚiGW. W latach 2018–2020 przychody z tego tytułu wyniosły odpowiednio 83,7 tys. zł, 600,0 tys. zł i 209,9 tys. zł.

Należności i windykacja

Należności ogółem na koniec 2021 r. wyniosły 6 241 579,9 tys. zł i w porównaniu z 2020 r. były wyższe o 908 851,4 tys. zł, tj. o 17,0%. Wzrost należności był przede wszystkim spowodowany podpisaniem w 2021 r. większej liczby umów pożyczkowych (dofinansowanie zwrotne). Większość, tj. 99,6%, stanowiły należności z tytułu udzielonych pożyczek (6 217 602,3 tys. zł). Na pozostałe należności składały się m.in. pozostałe należności z tytułu umów o dofinansowanie (12 417,3 tys. zł), należności z tytułu opłat wynikających z Pgg (8929,9 tys. zł), należności z tytułu innych opłat, nawiązek

¹⁷ Dz. U. z 2021 poz. 2166.

¹⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 403.

¹⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1114, ze zm.

²⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 332, ze zm.

²¹ Na mocy dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego w wysokości: 409 500,0 tys. zł w dniu 5 sierpnia 2021 r. i 1 167 188,1 tys. zł w dniu 13 grudnia 2021 r.

²² Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Tarnowie.

sądowych, kosztów sądowych i procesowych (1580,1 tys. zł), należności z tytułu rozrachunków z pracownikami (879,9 tys. zł), należności z tytułu opłat wynikających z ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych w wysokości 3,2 tys. zł, a także należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności w wysokości 170,4 tys. zł.

Zaległości według stanu na 31 grudnia 2021 r. wyniosły 23 132,0 tys. zł i były nieznacznie wyższe od zaległości na koniec 2020 r. (o 46,3 tys. zł, tj. o 0,2%).

W trakcie 2021 r. NFOŚiGW wystawił:

- 334 upomnień na łączną kwotę 10 269,2 tys. zł tytułem należności głównej, w wyniku czego dłużnicy spłacili kwotę 1570,3 tys. zł;
- 222 tytuły wykonawcze, które zostały przyjęte przez organy egzekucyjne do realizacji na łączną kwotę 4278,7 tys. zł tytułem należności głównej, z której wyegzekwowano 1527,7 tys. zł.

Badaniem objęto 15 spraw, wybranych metodą celową według kryterium wartości należności i okresu przeterminowania, z tytułu opłat wynikających z Pgg, łącznie na kwotę 42 858,6 tys. zł. Termin płatności należności objętych badaniem upłynął w latach 2002–2021. W przypadku 14 zbadanych spraw w NFOŚiGW wystawiono dłużnikom tytuły wykonawcze. W jednej sprawie wystawiono dłużnikowi wyłącznie upomnienie z powodu wstrzymania przez WSA w Gliwicach wykonania zaskarżonej przez dłużnika decyzji Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Odzyskane należności z tytułu opłat wynikających z Pgg oraz nawiązek sądowych w 2021 r. wyniosły łącznie 10 136,6 tys. zł i były wyższe o 70,5%, tj. 4190,6 tys. zł niż w 2020 r.

W 2021 r. wydano 43 decyzje Prezesa Zarządu NFOŚiGW o udzieleniu ulg w spłacie opłat i odsetek za zwłokę ustalanych na podstawie Pgg, łącznie na 2549,4 tys. zł, z tego:

- 13 decyzji o umorzeniu z urzędu zaległych opłat eksploatacyjnych i podwyższonych w kwotach od 1,7 tys. zł do 654,3 tys. zł, razem 1122,6 tys. zł, z tego 620,1 tys. zł stanowiło należność główną a 502,5 tys. zł odsetki za zwłokę. Decyzje podjęto na podstawie art. 67d §1 pkt 1 Ordynacji podatkowej²³, zgodnie z którym organ podatkowy może z urzędu udzielać ulg w spłacie zobowiązań, jeśli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne. Na podstawie art. 67a § 2 O.p. umorzenie zaległości podatkowej powoduje również umorzenie odsetek za zwłokę w całości lub w takiej części, w jakiej została umorzona zaległość podatkowa. Kontrolą objęto dziewięć postępowań, w których nie stwierdzono nieprawidłowości, a wydane decyzje były zasadne;
- 9 decyzji o umorzeniu z urzędu zaległych opłat eksploatacyjnych i opłat podwyższonych w kwotach od 2,57 zł do 66,06 zł, razem 183,60 zł, z tego 143,30 zł stanowiło należność główną i 40,00 zł odsetki za zwłokę. Decyzje podjęto na podstawie art. 67d § 1 pkt 2 O.p., zgodnie z którym organ podatkowy może z urzędu umorzyć w całości lub w części zaległości podatkowe, jeżeli kwota zaległości podatkowej nie przekracza pięciokrotnej wartości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym, tj. 58 zł do 12 października 2021 r.²⁴ i 80 zł od 13 października 2021 r.²⁵;
- 3 decyzje o umorzeniu z urzędu zaległych opłat eksploatacyjnych w kwotach od 11,2 tys. zł do 30,7 tys. zł, razem 55,3 tys. zł, z tego 30,9 tys. zł stanowiło należność główną a 24,4 tys. zł odsetki za zwłokę. Decyzje podjęto na podstawie art. 67d §1 pkt 3 O.p., zgodnie z którym organ podatkowy może z urzędu udzielać ulg w spłacie zobowiązań, jeśli kwota zaległości podatkowej nie została zaspokojona w zakończonym lub umorzonym postępowaniu likwidacyjnym lub upadłościowym albo sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości. Kontrolą objęto jedno postępowanie, w którym nie stwierdzono nieprawidłowości, a wydana decyzja była zasadna;
- 18 decyzji o udzieleniu ulgi w spłacie opłat eksploatacyjnych i podwyższonych wynikających z Pgg na wniosek strony w kwocie od 0,8 tys. zł do 156,9 tys. zł, razem 1371,3 tys. zł, z tego 1 165,1 tys. stanowiło należność główną, a 209,2 tys. zł odsetki za zwłokę. Decyzją Prezesa NFOŚiGW kwotę 102,4 tys. zł umorzono, 1 136,2 tys. zł rozłożono na raty, a 132,7 tys. zł spłaty odroczone. Szczegółowym badaniem objęto wszystkie postępowania administracyjne zakończone wydaniem

²³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540, ze zm.), dalej: O.p.

²⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 września 2015 r. w sprawie wysokości kosztów upomnienia skierowanego przez wierzyciela do zobowiązanego przed wszczęciem egzekucji administracyjnej – Dz. U. poz. 1526.

²⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 5 stycznia 2021 r. w sprawie wysokości kosztów upomnienia doręczanego zobowiązanemu przed wszczęciem egzekucji administracyjnej – Dz. U. poz. 67.

decyzji administracyjnej. Czas trwania postępowań od daty wpływu wniosku do dnia zakończenia postępowania wynosił od 25 do 123 dni. Powyżej 60 dni prowadzono trzy spośród 18 postępowań objętych kontrolą. Ponadto w jednym przypadku decyzja administracyjna została wydana 19 dni po terminie załatwienia sprawy, wyznaczonym w zawiadomieniu o zakończeniu postępowania. W NFOŚiGW wyjaśniono, że przyczyną przekroczenia terminu ich załatwienia była konieczność poddania materiału dowodowego dodatkowym analizom, niezbędnym dla podjęcia decyzji w przedmiocie ulgi.

W ocenie NIK z 18 ww. decyzji administracyjnych wydane zostały niezgodnie z art. 35 § 1 i § 3 oraz art. 36 § kpa. Na zjawisko to NIK zwracała również uwagę w kontroli wykonania budżetu państwa 2020 r.

W 2021 r. Zarząd podjął 12 uchwał w sprawie umorzenia części kwoty pożyczek w wysokości 4 050,8 tys. zł. Podstawą umorzenia było spełnienie warunków wynikających z zawartych umów, dotyczących częściowego umorzenia pożyczki przez pożyczkobiorców.

3.1.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW I WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH

Plan kosztów ogółem określony w ustawie budżetowej wyniósł 5 360 500,0 tys. zł, w planie po zmianach – 5 740 500,0 tys. zł. Poniesiono koszty ogółem w wysokości 5 005 262,0 tys. zł, co stanowiło 93,4% planu według ustawy budżetowej i 87,2% planu po zmianach.

Dominującą pozycję w kosztach ogółem (92,5%) stanowiły koszty realizacji zadań w wysokości 4 709 802,0 tys. zł (87,5% planu po zmianach), tj. środki przekazane innym podmiotom w formie bezzwrotnej. W skład kosztów ogółem wchodziły również pozostałe koszty w wys. 165 706,7 tys. zł (75,2% planu po zmianach) i koszty funkcjonowania w wys. 129 753,3 tys. zł (92,7% planu po zmianach).

3.1.2.1. Koszty funkcjonowania

Koszty funkcjonowania w 2021 r. w wys. 129 753,3 tys. zł stanowiły 92,7% planu po zmianie i w porównaniu do 2020 r. były wyższe o 17 418,3 tys. zł, tj. o 15,5%.

Dominującą pozycję w tej grupie kosztów stanowiły wynagrodzenia osobowe w wysokości 79 795,3 tys. zł (100,0% planu po zmianach) i składki na ubezpieczenie społeczne w wysokości 15 359,9 tys. zł (93,1% planu). W 2021 r. przeciętne zatrudnienie (tj. średnioroczne) w Biurze NFOŚiGW wyniosło 681 osób i w porównaniu do 2020 r. (669 osób) wzrosło o 12 osób (tj. o 1,8%). Ujęte w planie finansowym NFOŚiGW na 2021 r. maksymalne zatrudnienie na poziomie 706 etatów nie zostało przekroczone. Zaplanowana w ustawie budżetowej na 2021 r. kwota wynagrodzeń osobowych i bezosobowych w wysokości 81 500,0 tys. zł była wyższa od planowanej na 2020 r. (77 200,0 tys. zł) o 4300,0 tys. zł, tj. o 5,3%. Kwota wydatkowana w 2021 r. na wynagrodzenia wyniosła 81 363,9 tys. zł i była wyższa o 5,4% (tj. o 4 367,3 tys. zł) w porównaniu do 2020 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w 2021 r. wyniosło 8,8 tys. zł i było wyższe o 0,2 tys. zł (tj. o 1,9%) niż w 2020 r. W ramach kosztów funkcjonowania Biura NFOŚiGW szczegółowym badaniem objęto podróże służbowe (15 losowo wybranych poleceń wyjazdu służbowego) łącznie na 5,4 tys. zł oraz 15 losowo wybranych szkoleń indywidualnych i grupowych na łączną kwotę 31,4 tys. zł. Rozliczenia podróży służbowych dokonywane były zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej²⁶. Szkolenia realizowano zgodnie z Regulaminem w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W NFOŚiGW w 2021 zawarto łącznie 86 umów zleceń i o dzieło. W 2021 r. liczba zawartych umów zleceń i o dzieło w porównaniu do 2020 r. była wyższa o 47,7%. Szczegółowym badaniem objęto łącznie 15 umów cywilnoprawnych z 86 zawartych, tj. 17,4% tego rodzaju umów zawartych w 2021 r., łącznie na kwotę 339,4 tys. zł. Z tytułu ich realizacji w 2021 r. wydatkowano łącznie 299,1 tys. zł. W przypadku siedmiu zawartych umów zlecenie na łączną kwotę 154,4 tys. zł – charakter i sposób realizacji zadań wyczerpywał dyspozycję określoną w art. 22 § 1 Kodeksu pracy. Zawarcie tych umów było niezgodne z art. 22 § 1² ww. ustawy wskazującym, że nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy, określonych w § 1. Wskazane w umowach zlecenia zadania do realizacji były tożsame z zadaniami pracowników NFOŚiGW zatrudnionych na umowę o pracę, sprawowany był

²⁶ Dz. U. poz. 167.

bieżący nadzór przez zleceniodawcę, stosowano godzinowe rozliczenie czasu pracy z każdego dnia. Przyczynami zawierania tych umów były braki kadrowe.

W odniesieniu do ww. siedmiu umów zlecenia opinie wydane przez Wydział Kadr i Płac nie zawierały informacji, czy przedstawiony zakres i sposób realizacji zadań na podstawie umowy zlecenia będzie zgodny z obowiązującymi przepisami prawa. Zgodnie z pkt 5.2.2 procedury „Postępowanie w sprawie umów cywilnoprawnych zawieranych z osobami fizycznymi jako wykonawcami lub zleceniobiorcami w Biurze NFOŚiGW”²⁷, Wydział Kadr i Płac jako opiniujący potwierdza w zakresie swojej właściwości zgodność projektu umowy z obowiązującymi przepisami prawa. W analizowanych sprawach wydane opinie Wydziału Kadr i Płac wskazywały, że „Zgodnie z procedurą zawierania umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi w NFOŚiGW (...) zatrudnienie w oparciu o umowę cywilnoprawną nie może zastępować umowy o pracę (art. 22 § 1² Kp.). Osoba świadcząca odpłatnie pracę na rzecz innego podmiotu i pod jego kierownictwem może mieć zatrudnienie uznane za stosunek pracy niezależnie od nazwy zawartej przez Strony umowy (art. art. 22 § 1¹ Kp.)”.

Tym samym brak było jednoznacznego odniesienia do konkretnych umów zlecenia i wskazania czy zakres i sposób realizacji zadania wskazany w projekcie umowy będzie niezgodny art. 22 § 1² Kodeksu pracy.

Zdaniem NIK, ww. osoby zatrudnione w NFOŚiGW na podstawie umów cywilnoprawnych, wykonywały prace określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, co wyczerpywało dyspozycję art. 22 § 1 Kodeksu pracy. Zgodnie z wyżej przywołanym przepisem, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Konstytutywne cechy stosunku pracy, odróżniające go od innych stosunków prawnych, to: dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. Wskazany w umowach zlecenia zakres realizowanych zadań był tożsamy z zadaniami wskazanymi w zakresach obowiązków pracowników danego Departamentu. W 4²⁸ umowach wskazano jako miejsce realizacji umowy zlecenie siedzibę NFOŚiGW, a zleceniodawca zapewnił stanowisko i sprzęt do pracy. W pozostałych trzech umowach pomimo niewskazania miejsca wykonywania pracy, zgodnie z udzielonymi wyjaśnieniami, część realizowanych zadań była wykonywana w siedzibie NFOŚiGW i pod bezpośrednim nadzorem. Poza siedzibą praca była wykonywana ze względu na obostrzenia Covid. Faktyczne warunki wykonywania umowy wykazywały cechy stosunku pracy. Tym samym zatrudnienie tych osób na podstawie umów cywilnoprawnych stanowiło wykroczenie określone w art. 281 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy.

W 2021 r. ze środków zobowiązania wieloletniego FNT wydatkowano środki w wysokości 501 930,0 tys. zł na zadania:

- dotacje inwestycyjne Zielony samochód – 2297,8 tys. zł,
- dotacje inwestycyjne Mój elektryk – 3391,5 tys. zł,
- dotacje bieżące – promocja rozwoju elektromobilności – 2051,6 tys. zł,
- dotacje inwestycyjne Zielony Transport Publiczny – 38,3 tys. zł,
- dotacje bieżące (zaliczka) – promocja rozwoju elektromobilności – 3243,2 tys. zł,
- przekazanie środków do Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych – 90 907,5 tys. zł,
- zmniejszenie zobowiązania wieloletniego decyzją Ministra Klimatu i Środowiska – 400 000,0 tys. zł²⁹.

Udzielanie zamówień publicznych

W 2021 r. Wydział Zamówień Publicznych prowadził 38 postępowań o udzielenie zamówień publicznych³⁰, o wartości szacunkowej równej lub przekraczającej 130,0 tys. zł, w wyniku których

²⁷ Uchwała Zarządu NFOŚiGW nr B/20/64/2009 z dnia 25 maja 2009 r.

²⁸ Z: 20 maja 2021 r. realizowana w Departamencie Energii, 1 lipca 2021 r. realizowana w Departamencie OZE, 25 lutego 2021 r. realizowana w Wydziale Innowacji, 1 listopada 2021 r. realizowana w Departamencie Budownictwa.

²⁹ Minister Klimatu i Środowiska decyzją z 23 lipca 2021 r. wyraził zgodę na zmniejszenie z dniem 1 lipca 2021 r. wysokości zobowiązania wieloletniego, o którym mowa w art. 401c ust. 9c Poś, o kwotę do 400 000,0 tys. zł z przeznaczeniem środków, w wysokości dokonanego zmniejszenia, na tzw. fundusz podstawowy NFOŚiGW w celu realizacji programu priorytetowego „Mój elektryk” w zakresie dofinansowania udzielanego w formie dopłat do opłat ustalanych w umowach leasingu, o których mowa w art. 411 ust. 1 pkt 2 lit. e Poś.

³⁰ W tym 17 postępowań zostało wszczętych w 2020 r.

udzielono zamówień o łącznej wartości 10 810,3 tys. zł netto. Udzielono również 603 zamówień³¹, o wartości szacunkowej mniejszej niż 130 tys. zł, o łącznej wartości 4911,0 tys. zł netto. Szczegółową analizą objęto cztery postępowania, w tym: jedno postępowanie przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego³², oraz trzy postępowania³³, dla których nie stosowano ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych³⁴ (zamówienie o wartości nieprzekraczającej 130 tys. zł). Wartość umów zawartych po zakończeniu czterech ww. postępowań wyniosła 1451,1 tys. zł brutto. Wydatki na ich realizację w 2021 r. wyniosły 535,1 tys. zł brutto. Postępowania o udzielenie zamówień publicznych przeprowadzono zgodnie z przepisami ustawy pzp oraz obowiązującym Regulaminem udzielania zamówień przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej³⁵.

W 2021 r. w NFOŚiGW sporządzono i opublikowano plan postępowań o udzielenie zamówień w 2021 r. – (dalej: *Plan postępowań*) na stronie internetowej zamawiającego oraz w BZP. Plan postępowań został opracowany zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wzoru planu postępowań o udzielenie zamówień³⁶. Pomimo dokonanych siedmiu aktualizacji *Planu postępowań* nie wykreślono pięciu³⁷ zamówień publicznych ujętych w Planie postępowań o udzielenie zamówień publicznych na rok 2021, które nie zostały zrealizowane. Było to działanie niezgodne z art. 23 ust. 4 ustawy pzp oraz § 4 ust. 7 i 8 regulaminu pzp.

Wydatki inwestycyjne własne

W planie inwestycyjnym na rok 2021 zaplanowano środki m.in. na: zakup nieruchomości (125 000,0 tys. zł), zakup sprzętu komputerowego (6100,0 tys. zł), wdrożenie nowych i rozbudowę istniejących systemów informatycznych (4779,0 tys. zł³⁸); zakup mebli biurowych (308,0 tys. zł³⁹) oraz urządzeń kopiujących i drukujących (123,0 tys. zł). W 2021 r. zrealizowano wydatki zaplanowane w planie inwestycyjnym Biura NFOŚiGW w wys. 8888,0 tys. zł, co stanowiło 6,3% kwoty zaplanowanej (141 000,0 tys. zł). Niskie wykonanie planu spowodowane było przede wszystkim niewydatkowaniem 125 000,0 tys. zł planowanych na zakup nieruchomości. Od zakupu nieruchomości odstąpiono z powodu wykrycia jej wady technicznej. Szczegółowym badaniem objęto umowę zakupu urządzeń kopiujących i drukujących na kwotę 90,9 tys. zł. Zakupiony sprzęt został wprowadzony do ewidencji środków trwałych i był wykorzystywany.

Do dnia zakończenia kontroli nie wdrożono koncepcji zadania objętego „Projektem ZPI – Elektroniczna obsługa umów finansowanych ze środków krajowych”, jak również raportowania w NFOŚiGW, o co NIK wniosowała m.in. po kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r.

³¹ W tym 15 postępowań zostało wszczętych w 2020 r.; 187 zamówień o wartości od 2,0 tys. zł do 130,0 tys. zł; 401 zamówień do 2,0 tys. zł.

³² Postępowanie nr WZ/02/2021 Stworzenie, rozwój i pełna obsługa kanału NFOŚiGW dotyczącego elektromobilności (usługi z zakresu wideo i influencer marketingu) o wartości szacunkowej zamówienia 1 200 000 zł, kwota udzielonego zamówienia 1 260 940,00 zł, kwota wydatku w 2021 r. 344 263,02 zł brutto.

³³ Postępowanie WN/16/2021 Organizacja i obsługa stacji rowerów miejskich z oznakowaniem promocyjnym NFOŚiGW w sezonie rowerowym 2021 na kwotę umowy brutto 75 674,52 zł; Postępowanie WN/40/2021 Zakup urządzeń drukujących ma kwotę umowy brutto 95 694,00 zł; Postępowanie WN/51/2021 Usługa wsparcia w procesie programowania aplikacji do projektu Czyste Powietrze na kwotę umowy brutto 19 512,20 zł.

³⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1129, ze zm. – dalej: ustawa pzp.

³⁵ Załącznik do Uchwały Zarządu NFOŚiGW nr A/93/4/2020 z 29 grudnia 2020 r. – dalej: *regulamin pzp*.

³⁶ Dz. U. poz. 2362.

³⁷ Pozycja Planu 1.2.3 Zakup mebli gabinetowych o szacunkowej wartości zamówienia 100 000,00 zł – wg planu przewidywany termin wszczęcia postępowania II kwartał 2021 r., Pozycja planu 1.3.4 Organizacja i obsługa logistyczna konferencji szkoleniowych i spotkań w ramach projektu ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego o szacunkowej wartości zamówienia 125 853,66 zł – wg planu przewidywany termin wszczęcia postępowania II kwartał 2021 r., pozycja planu 2.2.6 Licencje na oprogramowanie systemowe, użytkowe i serwerowe oraz usługi publicznej chmury obliczeniowej o szacunkowej wartości zamówienia 5691 056,91 zł – wg planu przewidywany termin wszczęcia postępowania III kwartał 2021 r., Pozycja planu 2.2.14 Zakup i wdrożenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa IT o wartości szacunkowej 1 869 918,70 zł – wg planu przewidywany termin wszczęcia postępowania IV kwartał 2021 r., Pozycja planu 2.3.7 Zlecenie kontroli procedur zawierania umów w projektach realizowanych przez beneficjentów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 o wartości szacunkowej 325 203,00 zł – według planu przewidywany termin wszczęcia postępowania IV kwartał 2021 r.

³⁸ Pierwotnie planowano 5579,0 tys. zł.

³⁹ Pierwotnie planowano 160,0 tys. zł.

3.1.2.2. Koszty realizacji zadań

Koszty realizacji zadań stanowiły w całości środki przekazane innym podmiotom i w 2021 r. wyniosły 4 709 802,0 tys. zł. Były one o 5,8% niższe od planowanych w ustawie budżetowej i o 12,5% niższe od planu po zmianach. W porównaniu do 2020 r. ten rodzaj kosztów był w 2021 r. o 1 244 931,6 tys. zł (35,9%) wyższy.

Ze środków NFOŚiGW na dotacyjne finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej najwyższą kwotę wykorzystano w dziedzinie „Ochrona klimatu i atmosfery” – 3 833 446,0 tys. zł (88,3% planu). W 2021 r. finansowanie dotacyjne w tej dziedzinie stanowiło 133,6% finansowania w 2020 r. i wynikało z wdrażanych programów skierowanych do obiorców masowych „Czyste Powietrze” i „Mój Prąd”.

Najwyższe wykonanie finansowania dotacyjnego w 2021 r. w stosunku do poziomu z 2020 r. wystąpiło w dziedzinie „Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze” i stanowiło 507,7% finansowania w 2020 r. W 2020 r. finansowanie w tej dziedzinie wyniosło 4 059,1 tys. zł, natomiast w 2021 r. – 20 608,0 tys. zł (przy wykonaniu planu 60,6%).

Najniższe wykonanie planu finansowania dotacyjnego wystąpiło w dziedzinach: „Umorzenia pożyczek i kredytów” (18,1%); „Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie skutków zagrożeń środowiska” (19,0%); „GEKON – Generator Koncepcji Ekologicznych” (21,5%). W stosunku do poziomu finansowania w 2020 r. wykorzystanie dotacyjne środków dla tych dziedzin wyniosło: „Umorzenia pożyczek i kredytów” – 55,7%; „Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie skutków zagrożeń środowiska” – 47,2%; „GEKON – Generator Koncepcji Ekologicznych” – 143,1%.

Przyczyny odchylenia w finansowaniu, w odniesieniu do poszczególnych dziedzin były następujące:

- „Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie skutków zagrożeń środowiska – finansowanie bezwrotne było w 2021 r. przewidziane przede wszystkim dla zadań mających na celu zakup sprzętu i środków niezbędnych do walki z COVID-19, w tym oczyszczaczy powietrza oraz retencję korytową lub przykorytową na terenach wiejskich. W przypadku zakupu oczyszczaczy powietrza zakładany kierunek finansowania nie mógł być zrealizowany z uwagi na negatywną opinię Państwowego Zakładu Higieny dla tego typu działań, a tym samym Ministerstwo Zdrowia nie określiło wymaganych dla tego typu urządzeń parametrów. W odniesieniu do finansowania retencji korytovej lub przykorytovej zaobserwowano długotrwałość przygotowania tego typu inwestycji z uwagi na wymogi w zakresie niezbędnych decyzji administracyjnych, co wpłynęło na brak możliwych wypłat;
- „Umorzenia pożyczek i kredytów” – niski stopień realizacji był konsekwencją przyjęcia do planu na 2021 r. maksymalnych wskaźników umorzenia wynikających z umów pożyczek, podczas gdy ocena złożonych wniosków wykazała możliwość obniżenia wnioskowanych kwot do aktualnych możliwości finansowych NFOŚiGW;
- „Gekon” – środki w ramach programu nie zostały wypłacone zgodnie z planem, ponieważ istotna, planowana do zawarcia umowa ostatecznie nie została zawarta. Z uwagi na sytuację COVID Wnioskodawca wystąpił o roczną prolongatę na zwarcie umowy.

Wykonanie planu finansowania dotacyjnego poniżej 90% wystąpiło w dziedzinach: „Doradztwo energetyczne (JRP)” (81,3%); „Ochrona przyrody i krajobrazu” (81,5%); „Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze” (60,6%); „Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW ze środków NFOŚiGW” (84,5%); „Life” (87,2%); „Ochrona klimatu i atmosfery” (88,3%); „Geologia i Górnictwo” (89,2%).

Niższy od planowanego poziom wykorzystywania limitów spowodowany był w poszczególnych dziedzinach następującymi przyczynami:

- „Ochrona przyrody i krajobrazu – powodem były przede wszystkim tzw. opóźnione wypłaty. Wynikały one głównie z opóźnienia w realizacji zakresów umów (stąd opóźnienia rozliczeń) wynikające z ograniczeń wprowadzonych w wyniku pandemii COVID 19; braku możliwości wyłonienia wykonawców i dostawców poszczególnych działań w ramach zawartych umów dofinansowania; opóźnieniami w realizacji umów POiŚ co w konsekwencji przekładało się na umowy na współfinansowanie POiŚ zawarte/realizowane w ramach środków krajowych;
- „Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze” – niższe niż planowano wypłaty wynikały głównie z braku możliwości realizacji części planowanych zadań w związku sytuacją epidemiologiczną w kraju

i związanymi z nią obostrzeniami, co wobec wypłacanych w formie zaliczki środków, skutkowało w IV kwartale 2021 r. licznymi i znaczącymi zwrotami. Ponadto podobnie jak w latach ubiegłych, przyczyną były przesunięcia terminów realizacji przedsięwzięć/zadań skutkujące przesunięciem wypłat na kolejny rok oraz zmniejszeniem kwoty umów na skutek rozstrzygnięć przetargowych;

- „Doradztwo energetyczne (JRP)” – niewykonanie planu wypłat wynikało z mniejszego niż zaplanowano stanu zatrudnienia doradców. W 2021 roku planowano zwiększyć zatrudnienie z 76 etatów do 92 etatów, jednak do końca III kwartału, czyli ostatniego okresu sprawozdawczego za który w 2021 r. refundowane są wydatki na wynagrodzenia, stan zatrudnienia spadł do 72 etatów.

W 2021 r. najwyższe kwoty dotacyjnego finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków krajowych w porównaniu do 2020 r. przekazano w dziedzinach: „Ochrona klimatu i atmosfery” – wydatkowano 3 833 446,0 tys. zł, tj. o 964 023,1 tys. zł więcej i „Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW ze środków NFOŚiGW” – wydatkowano 301 138,0 tys. zł, tj. o 155 452,5 tys. zł więcej, co związane było z wdrażaniem programów „Czyste Powietrze”, „Mój Prąd” oraz „Moja woda”.

W 2021 r. NFOŚiGW rozpoczął wdrażanie programu priorytetowego „Mój Prąd” Część 1) Program Mój Prąd na lata 2021–2023. Budżet na realizację programu wynosił do 534 000 tys. zł. W ramach naboru MP3 złożono 178 006 wniosków. W 2021 r. zawarto 14 955 umów na kwotę 44 946,8 tys. zł, co stanowiło 8,4% budżetu programu. Średnie obciążenie wnioskami o dofinansowanie w ramach programu na jednego pracownika z kadrą kierowniczą wyniosło 5190. W toku kontroli NIK stwierdzono przewlekłe rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie w ramach tego programu. Nieprawidłowość ta głównie była wynikiem nie w pełni skutecznego systemu kontroli zarządczej w obszarze obsługi wniosków o dofinansowanie w tym programie. Masowa liczba złożonych wniosków w stosunku do liczby pracowników zajmujących się weryfikacją, uzupełnieniem i kontrolą wniosków; fluktuacja pracowników zajmujących się obsługą dofinansowanych projektów oraz wzrastająca liczba projektów do obsługi przy ograniczonej liczbie pracowników wpłynęły na czas rozpatrywania wniosków w ramach naboru MP3, który wynosił od 88 do 246 dni, w tym uzupełnienia wniosków, przy przewidywanym w regulaminie naboru wniosków czasie na rozpatrzenie wniosku 90 dni liczonych od dnia jego prawidłowego złożenia i maksymalnym terminie przewidzianym na ponowną ocenę wniosku aż do wypłaty dofinansowania 75 dni pod warunkiem przesłania przez wnioskodawcę wszystkich wymaganych informacji/dokumentów. W regulaminie NFOŚiGW zastrzegł sobie prawo do wydłużenia wyżej wymienionych terminów. Na podstawie § 3 ust. 5 regulaminu, NFOŚiGW dwukrotnie wystosował komunikaty, w których poinformował o przewidywanym terminie rozpatrzenia wniosku:

- wynoszącym 210 dni od dnia prawidłowego złożenia. W przypadku gdy wniosek wymagał uzupełnienia maksymalny termin przewidziany na jego ocenę wynosił 270 dni pod warunkiem przesłania przez Wnioskodawcę wszystkich wymaganych informacji/dokumentów w wymaganym terminie (max. 10 dni roboczych) – komunikat z 1 grudnia 2021 r.;
- wynoszącym 300 dni od dnia jego prawidłowego złożenia. W przypadku gdy wniosek wymagał uzupełnienia maksymalny termin przewidziany na jego ocenę wynosił 350 dni pod warunkiem przesłania przez wnioskodawcę wszystkich wymaganych informacji/dokumentów w wymaganym terminie (max. 10 dni roboczych) – komunikat z 8 marca 2022 r.

Zdaniem NIK przesuwanie terminów rozpatrzenia wniosków jest niekorzystne dla beneficjentów programu, a także podważa wiarygodność NFOŚiGW będącego państwową osobą prawną. Dlatego też działania NFOŚiGW powinny zostać skoncentrowane na wprowadzeniu rozwiązań umożliwiających sprawne rozpatrywanie wniosków, a nie wydłużaniu co parę miesięcy terminu ich rozpatrzenia. Należy także zwrócić uwagę na fakt, że wydłużanie terminu rozpatrzenia wniosków miało wpływ na wartość osiągniętych w wyniku realizacji programu „Mój Prąd” wskaźników osiągnięcia celu. Zakładane w programie na 2021 r. wskaźniki nie zostały osiągnięte. Wskaźnik „zmniejszenie emisji CO₂” wyniósł 66 616 Mg/rok, przy planowanym 270 000 Mg/rok, a wskaźnik „dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych” wyniósł 88 MW przy planowanych 370 MW.

3.1.2.3. Zadania finansowane dotacjami z budżetu państwa

Dotacje z budżetu państwa w 2021 r. wykorzystane zostały w wysokości 56 191,2 tys. zł, co stanowiło 84,2% planu po zmianach, a w porównaniu do 2020 r. było wyższe o 20,5% (o 9 542,4 tys. zł). Dotacje przeznaczono na: dofinansowanie kosztów pomocy technicznej POIiŚ 2014–2020 i PO PT⁴⁰ – 35 042,5 tys. zł;

⁴⁰ Program Operacyjny Pomoc Techniczna

koszty zarządzania programów w ramach MF EOG 2014–2021 – 3760,1 tys. zł. Dyrektor DPiS wyjaśnił, że niewykorzystanie środków było spowodowane przesunięciem na 2022 rok płatności z tytułu realizacji dwóch umów oraz mniejszą niż zakładano kwalifikowalność kosztów osobowych związaną z obsługą środków MF EOG; realizację projektu „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” w wysokości 3494,1 tys. zł; Projekt Doradztwa Energetycznego – środki dla partnerów przekazano w wysokości 13 894,5 tys. zł (w pozycji tej zawarte były środki otrzymane w 2020 r. w wysokości – 1524,9 tys. zł, a w 2021 r. – 12 369,6 tys. zł). Ze środków otrzymanych w 2021 r. do wypłaty w 2022 r. pozostało 1997,1 tys. zł.

3.1.2.4. Realizacja programów współfinansowanych środkami zagranicznymi przez NFOŚiGW

Narodowy Fundusz pełnił rolę Instytucji Wdrażającej dla osi priorytetowych: I. *Zmniejszenie emisyjności gospodarki* oraz II. *Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu* współfinansowanych ze środków budżetu UE⁴¹ w ramach POIiŚ 2014–2020. W 2021 r. w ramach ww. osi priorytetowych podpisano łącznie 55⁴² umów o dofinansowanie dla projektów o całkowitej wartości ogółem 1 305 922,3 tys. zł i łącznym wnioskowanym dofinansowaniu UE – 634 608,6 tys. zł, z czego w ramach I osi podpisano 36 umów o wartości 965 162,7 tys. zł i łącznym wnioskowanym dofinansowaniu UE 431 712,8 oraz w ramach II osi podpisano 19 umów o wartości 340 759,6 tys. zł i łącznym wnioskowanym dofinansowaniu UE 202 895,8 tys. zł. Płatności zrealizowane w ramach POIiŚ w 2021 r. wyniosły ogółem 3 456 822,8 tys. zł (tj. 125,2% kwoty określonej w planie na 2021 r.) Od początku realizacji POIiŚ wypłacono beneficjentom 11 485 634,4 tys. zł (w tym czasie zwrócono 1 206 245,2 tys. zł). W 2021 r. NFOŚiGW kontynuował prace związane z obsługą naborów i oceną wniosków o dofinansowanie, zawieraniem umów o dofinansowanie oraz oceną i realizacją złożonych przez beneficjentów wniosków o płatność. W związku ze stanem pandemii spowodowanym wirusem SARS CoV-2 zmianie uległa organizacja pracy NFOŚiGW – nastąpiło w dużej części przejście na pracę zdalną, co wymusiło zmiany w sposobie oceny i akceptacji dokumentów na różnych szczeblach decyzyjnych w komórkach organizacyjnych zaangażowanych w zadania POIiŚ.

W 2021 r. w ramach osi priorytetowej I. *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*, NFOŚiGW wdrażał następujące działania i poddziałania⁴³:

- 1.1.1. *Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej* – łączna kwota wypłaconych w 2021 r. środków⁴⁴ – 47 147 tys. zł⁴⁵ (wobec 79 183,5 tys. zł w 2020 r.). Podpisano siedem umów o dofinansowanie o wartości 508 146,0 tys. zł i dofinansowaniu 213 968,0 tys. zł. W 2021 r. zakończona została pod względem finansowym⁴⁶ realizacja jednego projektu (dofinansowanie UE – 4664,4 tys. zł).
- 1.2. *Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach* – łączna kwota wypłaconych środków⁴⁷ – 58 292,8 tys. zł⁴⁸ (wobec 77 702,9 tys. zł w 2020 r.). Nie zakończono żadnego projektu i nie podpisano umowy o dofinansowanie. Rozwiązano jedną umowę o wartości 340,0 tys. zł.
- 1.3.1. *Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej* – łączna kwota wypłaconych środków⁴⁹ – 130 424,3 tys. zł⁵⁰ (wobec 123 410,3 tys. zł w 2020 r.). Zawarto dwie umowy o łącznej wartości 61 259,0 tys. zł i dofinansowaniu UE 57 542,0 tys. zł. Zakończona została realizacja 60 projektów (łącznie dofinansowanie UE – 205 363,6 tys. zł).

⁴¹ Obie osie priorytetowe współfinansowane były ze środków Funduszu Spójności.

⁴² W 2020 r. w ramach ww. osi priorytetowych podpisano łącznie 97 umów o dofinansowanie dla projektów o całkowitej wartości ogółem 2 307 310,7 tys. zł i łącznym wnioskowanym dofinansowaniu UE – 950 705,6 tys. zł. W ramach I osi podpisano 65 umów dla projektów o całkowitej wartości 1 690 711,7 tys. zł i łącznym dofinansowaniu UE – 586 223,0 tys. zł. W ramach II osi podpisano 32 umowy dla projektów o całkowitej wartości 616 599,0 tys. zł i łącznym dofinansowaniu UE – 364 482,6 tys. zł.

⁴³ Projekty były wybierane do dofinansowania zarówno w trybie konkursowym jak i pozakonkursowym.

⁴⁴ W ramach 26 umów o dofinansowanie, z tego w 2020 r. zawarto 14 umów o dofinansowanie (i rozwiązano jedną umowę).

⁴⁵ Zwrócono środki w wysokości – 7459,9 tys. zł

⁴⁶ Jako zakończenie finansowe rozumiane jest zatwierdzenie wniosku o płatność końcową.

⁴⁷ W 2021 r. nie zawarto żadnej nowej umowy.

⁴⁸ Zwrócono środki w wysokości – 23 943,0 tys. zł.

⁴⁹ W 2021 r. zawarto 2 umowy o dofinansowanie.

⁵⁰ Zwrócono środki w wysokości – 10 040,7 tys. zł.

- 1.3.2. *Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym* – łączna kwota wypłaconych środków⁵¹ – 27 603,1 tys. zł⁵² (wobec 54 738,1 tys. zł w 2020 r.). Nie podpisano w 2021 r. żadnej umowy. Trzy umowy podpisane we wcześniejszych okresach zostały rozwiązane. Zakończona została realizacja 6 projektów (łącznie dofinansowanie UE – 40 450,3 tys. zł).
- 1.5. *Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu* – łączna kwota wypłaconych środków⁵³ – 148 900,0 tys. zł⁵⁴ (wobec 206 379,5 tys. zł w 2020 r.). Zakończona została realizacja 7 projektów (łącznie dofinansowania UE – 14 783,5 tys. zł).
- 1.6.1. *Źródła wysokosprawnej kogeneracji* – łączna kwota wypłaconych środków⁵⁵ – 200 383,5 tys. zł⁵⁶ (wobec 96 284,6 tys. zł w 2020 r.). Podpisano 26 umów o dofinansowaniu UE 159 107,0 tys. zł i łącznej wartości 392 741,0 tys. zł. Zakończona została realizacja pięć projektów (łącznie dofinansowanie UE – 59 141,7 tys. zł).
- 1.6.2. *Sieci ciepłownicze i chłodnicze dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji* – łączna kwota wypłaconych środków⁵⁷ – 32 278,4 tys. zł⁵⁸ (wobec 44 787,4 tys. zł w 2020 r.). Zakończona została realizacja jednego projektu (dofinansowanie UE – 1007,3 tys. zł).

W 2021 r. w ramach osi priorytetowej II *Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu* NFOŚiGW wdrażał następujące działania i poddziałania⁵⁹:

- 2.1. *Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe w szczególności katastrofy naturalne i monitoring środowiska* – łączna kwota wypłaconych w 2021 r. środków⁶⁰ – 695 123,2 tys. zł⁶¹ (wobec 799 274,2 tys. zł w 2020 r.). W 2021 r. zakończono realizację ośmiu projektów (łącznie dofinansowanie UE – 891 370,6 tys. zł).
- 2.2. *Gospodarka odpadami komunalnymi* – łączna kwota wypłaconych środków⁶² – 290 350,1 tys. zł⁶³ (wobec 159 949,9 tys. zł w 2020 r.). Zakończona została realizacja 10 projektów (łącznie dofinansowanie UE – 81 999,8 tys. zł).
- 2.3. *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach* – łączna kwota wypłaconych środków⁶⁴ – 1 585 448,8 tys. zł⁶⁵ (wobec 1 862 166,2 tys. zł w 2020 r.). Zakończona została realizacja 52 projektów (łącznie dofinansowanie UE – 615 262,0 tys. zł).
- 2.4. *Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna* – łączna kwota wypłaconych środków⁶⁶ – 42 722,8 tys. zł⁶⁷ (wobec 43 472,1 tys. zł w 2020 r.). Zakończona została realizacja 5 projektów (łącznie dofinansowanie UE – 16 113,9 tys. zł).
- 2.5. *Poprawa jakości środowiska miejskiego* – łączna kwota wypłaconych środków⁶⁸ – 194 148,9 tys. zł⁶⁹ (wobec 157 607,7 tys. zł w 2020 r.). Zakończona została realizacja 33 projektów (łącznie dofinansowanie UE – 152 836,6 tys. zł).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. 89 realizowanych projektów określono jako projekty ryzykowne z późnym terminem realizacji o łącznej wartości 6 707 694,8 tys. zł, w tym łącznym dofinansowaniem UE 3 333 438,1 tys. zł. Analizie poddano dokumentację 12⁷⁰ projektów, planowany

⁵¹ W 2021 r. nie zawarto żadnej umowy o dofinansowanie.

⁵² Zwrócono środki w wysokości – 345,9 tys. zł.

⁵³ W 2021 r. nie zawarto żadnej umowy o dofinansowanie.

⁵⁴ Zwrócono środki w wysokości – 7464,9 tys. zł.

⁵⁵ W 2021 r. zawarto 28 umów o dofinansowanie.

⁵⁶ Zwrócono środki w wysokości – 14 335,9 tys. zł.

⁵⁷ W 2021 r. nie zawarto żadnej nowej umowy.

⁵⁸ Zwrócono środki w wysokości – 5905,4 tys. zł.

⁵⁹ Projekty były wybierane do dofinansowania zarówno w trybie konkursowym jak i pozakonkursowym.

⁶⁰ W 2021 r. zawarto 17 umów o dofinansowanie.

⁶¹ Zwrócono środki w wysokości – 93 143,4 tys. zł.

⁶² W 2021 r. zawarto jedną umowę o dofinansowanie.

⁶³ Zwrócono środki w wysokości – 23 675,0 tys. zł.

⁶⁴ W 2021 r. nie zawarto żadnej nowej umowy.

⁶⁵ Zwrócono środki w wysokości – 106 010,3 tys. zł.

⁶⁶ W 2021 r. nie zawarto żadnej nowej umowy.

⁶⁷ Zwrócono środki w wysokości – 5250,7 tys. zł.

⁶⁸ W 2021 r. zawarto dwie umowy o dofinansowanie.

⁶⁹ Zwrócono środki w wysokości – 15 637,9 tys. zł.

⁷⁰ POIS.02.03.00-00-0393/17-07, POIS.02.03.00-00-0304/17-06, POIS.02.03.00-00-0195/16-03, POIS.02.04.00-00-0051/16-05, POIS.02.03.00-00-0096/16-05, POIS.02.02.00-00-0011/17-03, POIS.02.02.00-00-0032/16-03, POIS.01.03.02-00-0010/17-02, POIS.02.03.00-00-0103/16-06, POIS.02.04.00-00-0077/17-00, POIS.02.04.00-00-0191/16-06, POIS.02.03.00-00-0079/16-03.

całkowity łączny koszt realizacji projektów – 174 113,1 tys. zł, w tym łączny maksymalny poziom dofinansowania ze środków UE – 107 208,8 tys. zł, łączna kwota wypłacona beneficjentom w 2021 r. – 4499,0 tys. zł. Projekty realizowane były zgodnie z zawartymi umowami. Harmonogramy realizacji ww. projektów, stanowiące załączniki do umów, były kilkakrotnie zmieniane najczęściej w zakresie przesunięcia terminów realizacji poszczególnych etapów projektów. W celu rozwiązania problemów Instytucja Wdrażająca prowadziła bieżący monitoring realizacji projektów, w tym analizowano informacje przekazywane przez beneficjentów zarówno we wnioskach o płatność, jak i w kontaktach roboczych. Organizowano spotkania w celu szczegółowego omówienia problemów i podjęcia decyzji co do dalszych działań. Organizowane były również cykliczne spotkania międzyresortowe z Instytucją Pośredniczącą oraz Instytucją Zarządzającą dotyczące bieżących spraw związanych z wdrażaniem POIiŚ.

3.1.3. FINANSOWANIE ZWROTNE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Na zwrotne finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej zaplanowano 2 450 000,0 tys. zł, tj. 33,6% środków własnych Narodowego Funduszu ogółem. W 2021 r. finansowanie w formie zwrotnej wykonano na poziomie 1 787 351,0 tys. zł (73,0% planu), z tego finansowanie pożyczkowe – 1 712 351,0 tys. zł, tj. 89,0% planu i finansowanie kapitałowe – 75 000,0 tys. zł, tj. 14,2% planu. W porównaniu z 2020 r. na finansowanie w formie pożyczek przeznaczono o 471 077,8 tys. zł (o 38,0%) więcej.

Środki na finansowanie pożyczkowe zaplanowano w ośmiu dziedzinach. W poszczególnych dziedzinach plan zrealizowano następująco: ochrona wód – 612 464,0 tys. zł, tj. 102,1% planowanych środków; ochrona klimatu i atmosfery – 543 997,0 tys. zł, tj. 87,6% planowanych środków; ochrona powierzchni ziemi – 197 707,0 tys. zł, tj. 146,8% planowanych środków; adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie skutków zagrożeń środowiska – 158 221,0 tys. zł, tj. 159,4% planowanych środków; wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez wfośigw – 142 075,0 tys. zł, tj. 30,8% planowanych środków; Life – 844,0 tys. zł, tj. 29,1% planowanych środków; górnictwo – 57 043,0 tys. zł, tj. 1546,7% planowanych środków; edukacja ekologiczna – planowano 80,0 tys. zł, nie udzielano pożyczek w tej dziedzinie.

Niepełne wykonanie planu w dziedzinie ochrona klimatu i atmosfery było spowodowane niewprowadzeniem instrumentu pożyczkowego dla gmin w ramach programu „Czyste powietrze”; w dziedzinie wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez wfośigw – w wyniku pandemii COVID 19 nastąpiło spowolnienie prac budowlanych i dokumentacyjnych realizowanych w ramach programów SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych – REGION i Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK. Ze względu na pandemię część beneficjentów końcowych odłożyła realizację przedsięwzięć w czasie; w przypadku programu LIFE było spowodowane niższą niż zakładano kwotą podpisanych w 2021 r. umów pożyczek, co miało związek z opóźnieniami i wydłużaniem terminu realizacji projektów LIFE oraz odkładaniem na późniejszy termin aplikowania o pożyczki na zachowanie płynności finansowej, które będą potrzebne beneficjentom na ostatnich etapach realizacji projektów.

3.1.4. ZOBOWIĄZANIA

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania na koniec 2021 r. wyniosły 54 360,5 tys. zł i w porównaniu do 2020 r. były wyższe o 27,0%. Na wymienioną wielkość składały się rezerwy na zobowiązania wynoszące 18 873,7 tys. zł (wyższe o 7,5% niż w 2020 r.), zobowiązania krótkoterminowe – 24 976,8 tys. zł (wyższe 48,8% niż w 2020 r.) oraz rozliczenia międzyokresowe – 10 510,0 tys. zł (wyższe o 0,4% niż w 2020 r.). Na koniec 2021 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Według sprawozdania finansowego w NFOŚiGW na koniec 2021 r. wystąpiły zobowiązania warunkowe (pozabilansowe) z następujących tytułów: zawartych umów – 10 931 122,7 tys. zł, w tym: pożyczek – 3 409 165,0 tys. zł, dotacji – 2 863 109,3 tys. zł, dopłat – 9 598,1 tys. zł, udostępnienia środków – 4 649 250,3 tys. zł; poręczenia na okres do 17 września 2022 r. (47 190,2 tys. zł – zobowiązanie to wynika z porozumienia z 21 kwietnia 1994 r. zawartego pomiędzy Ministerstwem

Środowiska, NFOŚiGW i Miastem Świnoujście w sprawie realizacji projektu „Oczyszczalnia ścieków”); dofinansowania przedsięwzięć ekologicznych po decyzji zarządu i rady nadzorczej NFOŚiGW, przed zawarciem umów – 529 933,0 tys. zł.

3.1.5. GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI

Na 31 grudnia 2021 r. stan środków pieniężnych oddanych przez NFOŚiGW, zgodnie z art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷¹, w depozyt do Ministra Finansów wyniósł 7 712 867,1 tys. zł. Wolne środki były lokowane zgodnie art. 196 ust. 5 ufp oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie⁷² w BGK. Środki lokowane były w BGK na okres od 1 do 365 dni. Średni okres (z 12 miesięcy) lokowania środków wyniósł 5 dni, a średnia kwota lokowanych środków wyniosła 155 678,4 tys. zł. Nie wystąpiły przypadki złożenia przez NFOŚiGW dyspozycji wcześniejszego zwrotu środków przekazanych w zarządzanie terminowe. Przychody z oprocentowania lokat zakończonych w 2021 r. wyniosły 14 005,2 tys. zł i były niższe o 68 667,5 tys. zł (tj. o 83,1%) od przychodów osiągniętych z tego tytułu w 2020 r. (82 672,7 tys. zł).

W NFOŚiGW wskazano, że okres na jaki lokowano w 2021 r. wolne środki był uzależniony od udzielanego przez NFOŚiGW finansowania zwrotnego oraz bezzwrotnego, a także pozostałych form dofinansowania. Lokowanie wolnych środków odbywało się w ramach wdrożonego w NFOŚiGW systemu zarządzania płynnością finansową. Zarząd NFOŚiGW otrzymywał miesięczną informację z wykonania planu finansowego i stanu środków pieniężnych, opierając się na danych z zawartych w systemach informatycznych NFOŚiGW, departamentów ekologicznych i danych z Departamentu Księgowości i Rozliczeń.

3.1.6. WYKONANIE ZADAŃ

4.1.6.1. Udzielanie dofinansowania na realizację zadań

W 2021 r. rozpatrywano 5853 wniosków na dofinansowanie przedsięwzięć w NFOŚiGW ze środków krajowych łącznie na kwotę 24 432 240,7 tys. zł. Według stanu na 10 marca 2021 r. – 3 620 wniosków łącznie na kwotę 15 207 055,0 tys. zł miało status „rozpatrywanych”; 2233 wniosków łącznie na kwotę 9 225 185,7 tys. zł miało status „załatwionych”, w tym 508 wniosków łącznie na kwotę 3 171 050,9 tys. zł zostało odrzuconych m.in. w wyniku negatywnej oceny merytorycznej i formalnej oraz nieuzupełnienia dokumentów.

W 2021 r. ze środków NFOŚiGW realizowano 3892 umów, w których określono dofinansowanie w wysokości ogółem 23 297 673,8 tys. zł, z czego w 2021 r. zrealizowano wypłaty na kwotę 4 180 898,9 tys. zł. W 2021 r. zawarto i zakończono 391 umów łącznie na kwotę 164 162,0 tys. zł, z których wykorzystano w 2021 r. 81 101,4 tys. zł. W 2021 r. zawarto i nie zakończono 785 umów łącznie na kwotę 4 656 069,8 tys. zł, z czego wypłacono 833 496,2 tys. zł. W 2021 r. zakończono 1689 umów zawartych przed 2021 r. łącznie na 3 050 170,5 tys. zł, z której w 2021 r. wypłacono 324 154,8 tys. zł. Ponadto z 1027 umów, zawartych przed 2021 r. i niezakończonych do końca 2021 r., łącznie na kwotę 15 427 271,5 tys. zł, wypłacono w 2021 r. środki w łącznej wysokości 2 942 146,5 tys. zł.

Nieterminowo rozpatrywano wnioski o dofinansowanie. Kontrola wykazała, że w systemach informatycznych NFOŚiGW według stanu na 10 marca 2021 r. – 1095 wniosków w procedurze naboru ciągłego z lat 2016–2019, dla których komórką prowadzącą był Departament Budownictwa miało status „rozpatrywane”. Od daty wpływu tych wniosków do NFOŚiGW upłynęło od 889 do 1921 dni, pomimo że zgodnie z „Podręcznikiem procedur dofinansowania przedsięwzięcia ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” w przypadku wniosków w procedurze naboru ciągłego termin rozpatrzenia wniosku wynosi 63 dni od dnia jego złożenia w NFOŚiGW do dnia podjęcia uchwały przez Zarząd o udzieleniu bądź odmowie udzielenia dofinansowania, z zastrzeżeniem wniosków, do których rozpatrzenia konieczne jest uzyskanie opinii zewnętrznych. NIK zauważa, że nie zostały zrealizowane wnioski po kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r., gdzie NIK wnosiła o ustalenie, w ramach procedur kontroli zarządczej, mechanizmów zapewniających terminowe rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć.

W aneksie nr 7/1265 z 4 listopada 2021 r. do umowy nr 50/2019/Wn-50/MN-PO/D z 18 lutego 2019 r. nie wprowadzono zmian w celu zachowania spójności harmonogramu rzeczowo-finansowego (HRF) umowy z opisami działań zaplanowanych do realizacji. W załączonym do umowy 50/2019/Wn-50/MN-PO/D HRF nie wskazano szczegółowego zakresu prac, w kolumnie „wyszczególnienie” podano tylko tytuł zadania (tj. Realizacja Ogólnopolskiego Programu Państwowego Monitoringu Środowiska).

⁷¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm. – dalej: ufp.

⁷² Dz. U. poz. 1864.

W NFOŚiGW wyjaśniono, że zmiana dotycząca spójności harmonogramu rzeczowo-finansowego (HRF) z opisami działań zaplanowanych do realizacji została zaplanowana do wprowadzenia przy kolejnym aneksie (nr 8), który uwzględniał będzie kolejne zmiany warunków dofinansowania umowy.

NIK zauważa, że do czasu wprowadzenia kolejnych zmian do umowy spójność harmonogramu rzeczowo-finansowego umowy z opisami działań zaplanowanych do realizacji nie została zapewniona. Nie zrealizowano tym samym wniosku z poprzedniej kontroli NIK o zapewnienie takiej spójności w umowach. W szczególności należy podkreślić, że wniosek pokontrolny NIK dotyczący zapewnienia spójności HRF z opisami działań zaplanowanych do realizacji nie jest zrealizowany w NFOŚiGW od 2019 r. (po raz pierwszy został sformułowany po kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r.). Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. wniosek został ponowiony. NIK wskazywała wówczas, że brak szczegółowego HRF utrudnia w NFOŚiGW monitorowanie postępu realizacji zadania, jak również ocenę celowości ponoszonych wydatków oraz osiągnięcia efektów działań zaplanowanych do wykonania w ramach umowy.

Szczegółowym badaniem objęto realizację 6 umów na łączną kwotę 10 760,1 tys. zł, z tego wypłaty zrealizowane w 2021 r. wyniosły 7337,1 tys. zł. W przypadku: dwóch umów objętych kontrolą zawierano aneksy po upływie terminów wyznaczonych na zakończenie realizacji przedsięwzięcia; jednej z umów termin wypłaty IV, tj. przedostatniej, transzy wypłaty dotacji został wyznaczony po upływie terminu zakończenia realizacji przedsięwzięcia; dwóch umów terminy zakończenia realizacji przedsięwzięcia, osiągnięcia efektu rzeczowego i efektu ekologicznego były niejednolite i niespójne; trzech umów środki dotacji lub pożyczki były wypłacane między 4. a 181. dniem od daty wpływu do NFOŚiGW wniosków o wypłatę środków złożonych przez Beneficjenta. Zdaniem NIK wypłata środków dotacji lub pożyczki po terminie określonym w ww. umowach było działaniem nierzetelnym.

4.1.6.2. Rozliczanie efektów ekologicznych i rzeczowych

Umowy rozliczane były pod względem rzeczowym i ekologicznym z przekroczeniem terminów określonych w umowach o dofinansowanie przedsięwzięć. Według stanu na 3 marca 2022 r. – 437 umów było nierozliczonych pod względem ekologicznym, tj. o 252 więcej niż według stanu na 3 marca 2021 r., a opóźnienie w rozliczaniu tych umów wyniosło od 64 do 1 366 dni. Pod względem rzeczowym nie rozliczono 438 umów, tj. o 206 więcej niż według stanu na 3 marca 2021 r., a opóźnienie w rozliczaniu tych umów wyniosło od 64 do 1134 dni.

Na podstawie danych z systemów informatycznych NFOŚiGW ustalono, że sześć umów realizowanych przez Departament Ochrony Ziemi i 25 umów realizowanych przez Departament Budownictwa nie zostało rozliczonych rzeczowo oraz 18 umów realizowanych przez Departament Budownictwa nie zostało rozliczonych ekologicznie, pomimo że faktycznie takie rozliczenie nastąpiło, a pięć wniosków w procedurze naboru ciągłego złożonych w 2020 r., dla których komórką wiodącą był Wydział Oceny Formalnej Wniosków miało status „rozpatrywane”, pomimo że ich procedowanie zostało przez wydział zakończone.

NIK zauważa, że nie zostały zrealizowane wnioski po kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r., gdzie NIK wnosiła o ustalenie, w ramach procedur kontroli zarządczej, mechanizmów zapewniających terminowe rozliczanie umów pod względem rzeczowym i ekologicznym.

4.1.6.3. Wydatkowanie w 2021 r. środków zobowiązań wieloletnich i *Rachunku klimatycznego*

Stan środków zobowiązań wieloletnich na 31 grudnia 2021 r. wyniósł 5 775 961,1 tys. zł i w porównaniu do stanu na 1 stycznia 2021 r. był niższy o 1 089 040,2 tys. zł, tj. o 15,9%. W 2021 r. wpływy środków zobowiązań wieloletnich wyniosły 3 691 030,0 tys. zł. Wypłacono 4 780 070,2 tys. zł, z tego na: dotacje – 2 159 184,2 tys. zł; pożyczki – 451 403,5 tys. zł; koszty obsługi – 42 889,3 tys. zł oraz odsetki bankowe, które wpłynęły w 2020 r. i zostały przekazane na fundusz podstawowy w 2021 r. – 2 593,2 tys. zł.

W 2021 r., na wnioski Zarządu NFOŚiGW, Minister Klimatu i Środowiska, działając na podstawie art. 401c ust. 11 Poś, wyraził zgodę na zmniejszenie zobowiązań wieloletnich NFOŚiGW: „Przeciwdziałanie emisjom” o 1 400 000,0 tys. zł; „Fundusz niskoemisyjnego transportu (FNT)” o 400 000 tys. zł; „Górnictwo” o 324 000,0 tys. zł – z przeznaczeniem na wypłaty na Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg oraz zadania finansowane z funduszu podstawowego, w celu realizacji programu priorytetowego „Mój elektryk” oraz zobowiązania wieloletnie „Geologia” i „Gospodarowanie odpadami”.

Ze środków zobowiązania wieloletniego „Handel uprawnieniami do emisji” finansowane były zadania Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBIZE). W celu finansowania tych zadań w latach 2018–2022 Minister Środowiska zawarł 29 grudnia 2017 r. porozumienie z Narodowym Funduszem (finansującym) oraz Instytutem Ochrony Środowiska – Państwowym Instytutem

Badawczym (IOŚ-PIB). W 2021 r. wypłacono 19 996,8 tys. zł, z tego 19 664,3 tys. zł na wydatki bieżące i 332,5 tys. zł na wydatki inwestycyjne. Sprawozdanie z realizacji zadań za 2021 r. zostało przekazane do NFOŚiGW 31 stycznia 2022 r. Do sprawozdania NFOŚiGW nie zgłosił uwag. W ramach zobowiązania wieloletniego „Handel uprawnieniami do emisji” realizowana była również umowa o dofinansowanie w formie dotacji przedsięwzięcia realizowanego przez KOBIZE w ramach programu priorytetowego „Współfinansowanie w ramach programu LIFE” (z tego tytułu wypłacono w 2021 r. kwotę 55 790,0 tys. zł) oraz umowa o dofinansowanie w formie dotacji LIFE VII EW 2050 „Ocena długoterminowego wpływu europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS)”, w ramach której wypłacono 72 785,5 tys. zł.

Na podstawie ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji⁷³ NFOŚiGW pełnił rolę Krajowego operatora systemu zielonych inwestycji (KOSZI). W latach 2009-2015 w ramach systemu zielonych inwestycji, Skarb Państwa reprezentowany przez ministra właściwego ds. środowiska, dokonał transakcji sprzedaży 11 umów jednostek przyznanej emisji (AAU). Środki pochodzące ze sprzedaży jednostek AAU były gromadzone na Rachunku klimatycznym, stanowiącym dla każdej umowy wyodrębniony rachunek bankowy NFOŚiGW. W 2020 r. wydatkowano wszystkie dostępne środki z ostatniej obsługiwanej przez NFOŚiGW umowy sprzedaży AAU. W 2021 r. na Rachunku klimatycznym nie było żadnych przepływów finansowych w zakresie środków ze sprzedaży jednostek AAU.

Stan środków na koniec 2021 r. na wyodrębnionym subkoncie rachunku klimatycznego wynosił 576 tys. zł, a na koniec 2020 r. – 604 367 tys. zł. Zwiększenia środków wynikały z uzyskanych zapadłych odsetek od lokowania wolnych środków. Wydatki poniesiono na wypłaty dotacji oraz koszty obsługi środków (m.in. koszty wynagrodzeń, usług obcych). Wypłaty dotacyjne zostały poniesione w całości na finansowanie programu priorytetowego Mój Prąd Część 2) Program Mój Prąd na lata 2019–2020 i dotyczyły dofinansowania 120 052 instalacji fotowoltaicznych.

4.1.6.4. Finansowanie kapitałowe

Narodowy Fundusz, według stanu na 31 grudnia 2021 r., posiadał akcje i udziały w 18 spółkach, z tego: w ośmiu spółkach portfela podstawowego z branż: ciepłowniczej (trzy spółki geotermalne⁷⁴), oraz po jednej spółce ciepłownictwa konwencjonalnego, wodociągowej, bankowej, usług doradczych oraz budowlanej i w 10 spółkach tzw. portfela resztówek, o łącznej wartości ewidencyjnej 1 464 758,2 tys. zł. Spośród ww. spółek w 2021 r. 10 prowadziło działalność⁷⁵, a osiem znajdowało się w likwidacji lub w upadłości⁷⁶. Łączna wartość ewidencyjna akcji/udziałów w ośmiu spółkach portfela podstawowego⁷⁷ wynosiła 1 461 830,3 tys. zł.

O działalności ekonomiczno-finansowej spółek portfela strategicznego i podstawowego Zarząd NFOŚiGW był informowany w 2021 r. poprzez swoich przedstawicieli w radach nadzorczych po każdym kwartale oraz na zakończenie roku. W 2020 r. NFOŚiGW otrzymał dywidendę od Spółki Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Tarnowie⁷⁸ w wysokości 3420,0 tys. zł. Od pozostałych spółek NFOŚiGW nie otrzymał dywidend. Wypłaty środków na działalność kapitałową zostały zrealizowane w wysokości 75 000,0 tys. zł z planowanych 526 800,0 tys. zł co stanowiło 14,2% zaplanowanej wartości.

⁷³ Dz. U. z 2022 r. poz. 673.

⁷⁴ 18 marca 2021 r. NFOŚiGW przystąpił do spółki Geotermia Polska sp. z o.o. obejmując 50 000 nowoutworzonych udziałów o wartości nominalnej 100 zł każdy za kwotę 5,0 tys. zł, co stanowiło 99,2% udziałów w kapitale zakładowym Spółki.

⁷⁵ Bank Ochrony Środowiska SA (BOŚ); Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Geotermia Podhalańska SA; Geotermia Pyrzyce sp. z o.o.; Geotermia Polska sp. z o.o.; Miejska Energetyka Ciepła sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim; Krajowa Agencja Poszanowania Energii SA; Polskie Domy Drewniane SA; Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Żory sp. z o.o. w Żorach; FSO MEBLOMOR SA; METANEL SA.

⁷⁶ DAEWO Motor Polska sp. z o.o. w upadłości; Zakłady Przemysłu Lniarskiego LENWIT sp. z o.o. w likwidacji; HUTA OSTROWIEC S.A. w upadłości; Zakłady Tworzyw Sztucznych PRONIT SA w upadłości; Tłocznia Metali PRESSTA SA w upadłości likwidacyjnej; OZPL LINOPŁYT SA w likwidacji w upadłości; Przędzalnia Czesankowa ELANEX SA w likwidacji; Zakłady Futrzarskie KURÓW 1 SA.

⁷⁷ BOŚ; Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Geotermia Podhalańska SA; Geotermia Pyrzyce sp. z o.o.; Geotermia Polska sp. z o.o.; Miejska Energetyka Ciepła sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim; Krajowa Agencja Poszanowania Energii SA; PDD SA; Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Żory sp. z o.o. w Żorach.

⁷⁸ Zgodnie z zapisami Statutu Spółki, nastąpiło umorzenie akcji Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. należących do NFOŚiGW w związku z tym, że umorzenie akcji nastąpiło z dniem 30 czerwca 2021 r. Spółka nie znalazła się w wykazie na dzień 31.12.2021 r. Wynagrodzenie z tytułu umorzonych akcji NFOŚiGW zostało wypłacone przez Spółkę w dniu 28 lipca 2021 r. NFOŚiGW otrzymał z tego tytułu kwotę 37 855,4 tys. zł.

3.1.7.EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Plan finansowy NFOŚiGW w układzie zadaniowym w 2021 r. realizowany był w ramach funkcji 12 – Środowisko. W funkcji tej wykonywano pięć zadań podzielonych na 13 podzadań i 21 działań. Plan kosztów realizacji zadań określony w ustawie budżetowej wynosił 5 360 500,0 tys. zł, w planie po zmianach – 5 740 500,0 tys. zł. Na realizację zadań poniesiono koszty w wysokości 5 005 262,0 tys. zł, co stanowiło 93,4% planu według ustawy budżetowej i 87,2% planu po zmianach. W porównaniu do 2020 r. (3 746 424,2 tys. zł) poniesione koszty były wyższe o 1 257 837,5 tys. zł, tj. o 33,6%. Na realizację poszczególnych zadań poniesiono następujące koszty:

- Zadanie 12.1.W System ochrony środowiska i informacji o środowisku – 793 051,0 tys. zł (107,3% planu według ustawy budżetowej i planu po zmianach). Osiągnięta wartość miernika, określonego jako zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych (mln osób), wyniosła 237 mln osób wobec planowanych 151 mln osób (157,0% planu i planu po zmianach).

Koszty realizacji zadania dotyczyły m.in.: tworzenia i koordynacji regulacji w zakresie ochrony środowiska – 213 512,6 tys. zł, promocji zachowań proekologicznych i edukacji środowiskowej – 56 886,9 tys. zł; monitoringu środowiska i kontroli w zakresie ochrony środowiska – 85 614,9 tys. zł; ochrony przed skutkami zagrożeń – 243 319,5 tys. zł; gospodarki odpadami – 193 197,0 tys. zł. Wartość miernika została przekroczona z tytułu realizacji dwóch umów (253/2018 i 486/2019) zawartych w roku 2018 i 2019 pod wspólnym tytułem „Wsparcie zadań Ministra Środowiska w obszarze działań edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów, poprawy stanu środowiska i zmian klimatu”. Wyższe wykonanie kosztów wynikało z realizacji dwóch podzadań:

- 12.1.4.W. Ochrona przed skutkami zagrożeń – zrealizowany poziom kosztów był wyższy od planowanego z uwagi na wyższe finansowanie ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych (PSP, OSP, WOPR), na który wydatkowano 135 mln (plan 30 mln) oraz zwiększonego zapotrzebowania na zakupy sprzętu ratowniczego. Ponadto w programie Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie skutków zagrożeń środowiska wydatkowano ponad 9 mln zł, a w programie Moja woda ponad 91 mln zł;
 - 12.1.6.W. Gospodarka odpadami – zrealizowany poziom kosztów był wyższy od planowanego z powodu wyższej niż zakładano realizacji programu Usuwanie porzuconych odpadów.
- Zadanie 12.2.W Kształtowanie bioróżnorodności – 124 387,5 tys. zł (79,1% planu według ustawy budżetowej i planu po zmianach). Cel i miernik zadania nie były planowane przez NFOŚiGW. Cele i mierniki zadań określane są przez ministrów właściwych dla poszczególnych zadań i wskazanych w katalogu zadań/podzadań i działań. Na etapie tworzenia planu finansowego NFOŚiGW właściwy dla tego zakresu ówczesnie Minister Klimatu, nie wskazał celów i mierników dla ww. zadania.

Koszty zadania dotyczyły m.in.: ochrony przyrody i krajobrazu – 31 475,1 tys. zł, form ochrony przyrody – 31 052,4 tys. zł, ochrony gleb i rekultywacji terenów zdegradowanych – 92 955,4 tys. zł. Przyczynami niezrealizowania planowanych kosztów było m.in.: mniejsze niż zakładano wykonanie wydatków w zakresie programu Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej z powodu opóźnień w realizacji przedsięwzięć i podpisywania umów w drugiej połowie roku.

- Zadanie 12.3.W Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu – 3 901 039,8 tys. zł (85,1% planu według ustawy budżetowej i 85,1% planu po zmianach). Osiągnięta wartość miernika określonego jako ilość ograniczonej lub unikniętej emisji dwutlenku węgla (Mg/rok) wyniosła 1 248 718 Mg/rok, co stanowiło 214,0% planu według ustawy budżetowej i 141,1% planu po zmianach.

Koszty zadania dotyczyły m.in.: realizacji inwestycji ukierunkowanych na obniżenie poziomu zanieczyszczeń powietrza oraz ograniczenie emisji substancji powodujących efekt cieplarniany (programy: „Czyste powietrze” i „Mój prąd”) oraz finansowanie przedsięwzięć w ramach Funduszu Dróg Samorządowych. Wpływ na przekroczenie wartości miernika miały dwa programy priorytetowe:

- „Czyste powietrze” – w ramach programu uzyskano wartość unikniętej emisji dwutlenku węgla w wysokości 518 539 Mg/rok. Zakładany w planie poziom wartości miernika do uzyskania na koniec 2021 r. był zbyt niski, ze względu na to, że wartość efektu została odniesiona do planowanych wypłat środków na realizację programu. Natomiast wartość wypłat mogła zostać zaniżona z uwagi na to, że beneficjent ma 30 miesięcy na realizację przedsięwzięcia od dnia złożenia wniosku o dofinansowanie, a wypłata następuje po zakończeniu części lub całości prac;

- „Mój prąd” – 648 213 Mg/rok. Wyższe wykonanie wyniku ze znacznie większego zainteresowania montażem paneli fotowoltaicznych.
- Zadanie 12.4.W Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi – 156 035,7 tys. zł (70,1% planu według ustawy budżetowej i planu po zmianach). Cel oraz miernik dla zadania nie były planowane przez NFOŚiGW. Określenie celu i miernika na poziomie zadań określone są przez ministrów właściwych dla poszczególnych zadań i wskazanych w katalogu zadań/podzadań i działań. Na etapie tworzenia Planu finansowego Narodowego Funduszu właściwy dla tego zakresu, ówczesnie Minister Klimatu, nie wskazał celów i mierników dla tego zadania.
- Zadanie 12.5.W Ochrona wód i gospodarowanie zasobami wodnymi – 30 303,6 tys. zł (79,3% planu według ustawy budżetowej i planu po zmianach). Miernik zadania nie był planowany przez NFOŚiGW, ponieważ realizowane zadania związane z gospodarką wodami, należą do kompetencji Ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Działania w tym zakresie zostały przejęte przez PGW Wody Polskie.

Zrealizowany poziom kosztów wynikał z zaprzestania wydatkowania środków dotacyjnych na działanie 12.5.3.2 Budowa i przebudowa infrastruktury przeciwpowodziowej (2179 tys. zł – 28,9% planu po zmianach), realizacja zadań w tym zakresie została przejęta przez PGW Wody Polskie. Wydatkowana kwota wynikała z wykazania kosztów administracyjnych związanych z procesem rozliczania rzeczowego i finansowego umów (w 2021 r. zakończono realizację umowy dotyczącej budowy Polderu Racibórz, pierwotnie planowanej na 2020 r.

W formularzu opisowym, prezentującym wykonanie planu finansowego NFOŚiGW w układzie zadaniowym (Rb-RZ2) za okres od początku roku do 31 grudnia 2021 r. wyjaśniono/uzasadniono m.in., że: „...w przypadku NFOŚiGW efektywność wydatkowania środków badana jest już na etapie oceny wniosków i jest jednym z głównych kryteriów procedowania decydującym o udzieleniu dofinansowania. W przypadku, gdy na którymkolwiek z etapów poprzedzających zawarcie umowy z beneficjentami, kryterium to nie jest spełnione to nie dochodzi do udzielenia dofinansowania. Wymiar efektywności, zawarty w procedurach i rzeczywistym działaniu NFOŚiGW, to nie tylko ujęcie pieniężne, ale również ujęcie zasadności podjęcia realizacji określonych typów przedsięwzięć z uwagi na ich charakter, głównie w oparciu o korzyści jakie zostaną osiągnięte w wymiarze ochrony środowiska. [...] Konkludując, nie sposób ocenić efektywność działania za pomocą mierników budżetu zadaniowego, gdyż ocenia on działania w perspektywie rocznej, a inwestycje środowiskowe realizowane są często wiele lat (ocena na etapie podpisywania umów nie ma takiego ograniczenia). Nie można więc ocenić kosztu budowy np. oczyszczalni ścieków porównując jej parametry z kwotami wydatkowanymi na jej budowę w pierwszym roku realizacji. Ponadto mierniki budżetu zadaniowego, przedstawiające rzeczywiste osiągnięte efekty działalności, określane są jako potwierdzone uzyskanie efektu w danym okresie sprawozdawczym, finansowane w formie bezzwrotnej jak i zwrotnej. Natomiast koszty realizacji poszczególnych pozycji zawierają koszty udzielonych w danym okresie dotacji, koszty finansowe, pozostałe koszty operacyjne oraz alokowane na pozycje zadaniowe koszty utrzymania organów i biura.”

3.2. SPRAWOZDANIA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sprawozdania z wykonania: planu finansowego państwowej osoby prawnej; planu finansowego państwowej osoby prawnej w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) za okres od początku roku do 31 grudnia 2021 r. oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2021 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z), sporządzone w NFOŚiGW.

Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o przychodach, kosztach oraz wydatkach majątkowych, a także o związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań.

4. INFORMACJE DODATKOWE

W wystąpieniu pokontrolnym do Prezesa Zarządu NFOŚiGW, Najwyższa Izba Kontroli wnosila o:

1. Podjęcie działań zapobiegających zawieraniu aneksów do umów po upływie określonych w tych umowach terminów zakończenia przedsięwzięcia, osiągnięcia efektu rzeczowego i efektu ekologicznego.
2. Określanie jednolitych terminów zakończenia przedsięwzięcia, osiągnięcia efektów rzeczowych i efektów ekologicznych dla przedsięwzięć objętych równocześnie umową dotacji i umową pożyczki.
3. Zapewnienie terminowych wypłat środków dotacji i pożyczki.
4. Dokonywanie aktualizacji planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych.
5. Zaprzestanie zawierania umów cywilnoprawnych, których charakter i sposób wykonywania zadań wyczerpuje znamiona stosunku pracy.
6. Wydawanie opinii przez Wydział Kadr i Płac jednoznacznie wskazujących, na zgodność – lub niezgodność – projektu umowy z przepisami prawa.

Najwyższa Izba Kontroli ponownie wniosła o realizację wniosków poprzez m.in. ustalenie, w ramach systemu kontroli zarządczej, mechanizmów zapewniających:

- a. podjęcie działań zapobiegających przewlekłości prowadzonych postępowań administracyjnych, w szczególności poprzez stały nadzór i monitoring prowadzonych postępowań;
- b. zapewnienie każdorazowego zawiadamiania stron na podstawie art. 36 k.p.a. o nowym terminie załatwienia sprawy w przypadkach braku możliwości dotrzymania terminu wyznaczonego na załatwienie sprawy;
- c. terminowe rozliczanie umów pod względem rzeczowym i ekologicznym;
- d. terminowe rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć oraz zapewnienie wykazywania w systemie informatycznym statusu wniosków zgodnego ze stanem faktycznym;
- e. spójność harmonogramów rzeczowo-finansowych umów z opisami działań zaplanowanych do realizacji;
- f. zobowiązanie koordynatorów projektów do wprowadzenia danych do systemów informatycznych zgodnie z charakterem realizowanych zadań;
- g. wdrożenie koncepcji „Elektroniczna obsługa umów finansowanych ze środków krajowych”, jak również raportowania w NFOŚiGW.

5. ZAŁĄCZNIKI

5.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ - NFOŚiGW

Oceny wykonania planu finansowego Narodowego Funduszu dokonano stosując kryteria⁷⁹ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2021 roku*⁸⁰.

Przychody (P):	5 282 923,9 tys. zł
Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	5 005 262,0 tys. zł
Łączna kwota (G = P + K):	10 288 185,9 tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie (Wp = P : G)	0,5135
Waga kosztów (łącznie z wydatkami majątkowymi) w łącznej kwocie:	(Wk = K : G) 0,4865

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono nieprawidłowości w wymiarze finansowym.

Ze względu na nieprawidłowości związane z opóźnieniami w prowadzeniu postępowań administracyjnych ocenę przychodów obniżono o 1 punkt.

Ocena cząstkowa przychodów (Op): 4

Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi): W przypadku siedmiu zawartych umów zlecenie na łączną kwotę 154,4 tys. zł – charakter i sposób realizacji zadań wyczerpywał dyspozycję określoną w art. 22 § 1 Kodeksu pracy. Udział w kosztach ogółem 0,003%.

Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości świadczące o utrzymującym się od kilku lat niewłaściwym funkcjonowaniu kontroli zarządczej, obniżono ocenę o 1 punkt.

Ocena cząstkowa kosztów (Ok) (łącznie z wydatkami majątkowymi): 4

Łączna ocena przychodów i kosztów ŁO⁸¹: $4 \times 0,5135 + 4 \times 0,4865 = 4,0000$

Opinia o sprawozdaniach: pozytywna

Ocena ogólna: pozytywna

⁷⁹ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

⁸⁰ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁸¹ $\text{ŁO} = \text{Op} \times \text{Wp} + \text{Ok} \times \text{Wk}$

5.2. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO NFOŚiGW

Tabela nr 1. Wykonanie planu finansowego

Lp.	Wyszczególnienie	2020		2021		4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A – Zadania wynikające z ustawy o NFOŚiGW									
12.	Środowisko	3 746 424,2	5 360 500,0	5 740 500,0	5 005 262,0	143,1	133,6	93,4	87,2
12.1.W	System ochrony środowiska i informacji o środowisku	493 199,3	739 134,0	739 134,0	793 051,0	149,9	160,8	107,3	107,3
12.2.W	Kształtowanie bioróżnorodności	93 179,7	157 781,0	157 781,0	124 831,8	169,3	134,0	79,1	79,1
12.3.W	Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu	2 933 629,6	4 202 864,0	4 582 864,0	3 901 039,8	143,3	133,0	92,8	85,1
12.4.W	Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi	180 441,2	222 511,0	222 511,0	156 035,7	123,3	86,5	70,1	70,1
12.5.W	Ochrona wód i gospodarowanie zasobami wodnymi	45 974,3	38 210,0	38 210,0	30 303,6	83,1	65,9	79,3	79,3
Część B – Plan finansowy w układzie memoriałowym									
I. STAN NA POCZĄTEK ROKU		X	X	X	X	X	X	X	X
1	Stan na początek roku	X	X	X	X	X	X	X	X
1.1	Środki obrotowe, w tym:	10 006 791,0	7 333 647,0	7 333 647,0	9 049 398,5	73,3	90,4	123,4	123,4
1.2	Środki pieniężne	9 176 795,7	6 535 083,0	6 535 083,0	8 272 812,4	71,2	90,1	126,6	126,6
1.2.1	Należności krótkoterminowe:	829 995,3	798 564,0	798 564,0	776 586,1	96,2	93,6	97,2	97,2
1.2.2	z tytułu udzielonych pożyczek	808 194,9	793 164,0	793 164,0	758 531,0	98,1	93,9	95,6	95,6
1.3	od jednostek sektora finansów publicznych	239 956,6	251 389,0	251 389,0	190 729,1	104,8	79,5	75,9	75,9
2	Zapasy	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
2.1	Należności długoterminowe:	4 168 228,5	4 789 092,0	4 789 092,0	4 556 142,4	114,9	109,3	95,1	95,1
2.2	z tytułu udzielonych pożyczek	4 168 228,5	4 789 092,0	4 789 092,0	4 556 142,4	114,9	109,3	95,1	95,1
3	Zobowiązania, w tym:	37 985,8	30 631,0	30 631,0	42 789,8	80,6	112,6	139,7	139,7
3.1	z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytu	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
3.2	Wymagalne	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
II	PRZYCHODY OGÓŁEM	3 039 328,4	2 711 550,0	3 846 550,0	5 282 923,9	89,2	173,8	194,8	137,3
1	Przychody z prowadzonej działalności, z tego:	2 792 020,6	2 530 400,0	3 665 400,0	5 048 542,3	90,6	180,8	199,5	137,7
1.1	Przychody netto ze sprzedaży produktów sprzedanych NFZ	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-

Lp.	Wyszczególnienie	2020	2021			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.2	Przychody z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.3	Opłaty i kary za korzystanie ze środowiska	187 652,4	175 000,0	210 000,0	215 641,4	93,3	114,9	123,2	102,7
1.4	Opłaty eksploatacyjne i koncesyjne	271 157,2	275 000,0	275 000,0	280 110,2	101,4	103,3	101,9	101,9
1.5	Opłaty za usługi wodne	6 715,9	270 000,0	205 000,0	226 632,0	4 020,3	3 374,6	83,9	110,6
1.6	Opłaty zastępcze i kary wynikające z ustawy Prawo energetyczne oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii	26 015,1	20 000,0	43 000,0	44 104,2	76,9	169,5	220,5	102,6
1.7	Opłata emisyjna, o której mowa w np. 321a ustawy Prawo ochrony środowiska	1 544 159,9	1 736 000,0	1 945 000,0	2 113 453,6	112,4	136,9	121,7	108,7
1.8	Pozostałe opłaty i składki	756 320,1	54 400,0	987 400,0	2 168 600,9	7,2	286,7	3986,4	219,6
2	Dotacje z budżetu państwa	46 648,8	66 720,0	66 720,0	56 191,2	143,0	120,5	84,2	84,2
3	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	320,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
4	Środki od innych jednostek sektora finansów publicznych	209,9	2 780,0	2 780,0	0,0	1324,4	0,0	0,0	0,0
5	Pozostałe przychody, w tym:	200 128,6	111 650,0	111 650,0	178 190,4	55,8	89,0	159,6	159,6
5.1	Odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek), w tym:	190 019,2	106 000,0	106 000,0	138 326,1	55,8	72,8	130,5	130,5
5.1.1	Odsetki od depozytów u MF lub z tytułu skarbowych papierów wartościowych	63 283,4	6 000,0	6 000,0	15 202,3	9,5	24,0	253,4	253,4
5.2	Środki otrzymane od jednostek spoza sektora finansów publicznych	0,0	0,0	0,0	318,5	-	-	-	-
5.3	Równowartość odpisów amortyzacyjnych	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
III	KOSZTY OGÓŁEM	3 746 424,3	5 360 500,0	5 740 500,0	5 005 262,0	143,1	133,6	93,4	87,2
1	Koszty funkcjonowania	112 335,0	140 000,0	140 000,0	129 753,3	124,6	115,3	92,7	92,7
1.1	Amortyzacja	3 868,2	7 000,0	5 800,0	4 622,9	180,9	119,5	66,0	79,7
1.2	Materiały i energia	1 269,7	2 060,0	2 060,0	1 360,5	162,2	107,1	66,0	66,0
1.3	Usługi obce	6 098,4	15 000,0	12 200,0	8 672,5	246,0	142,2	57,8	71,1

Lp.	Wyszczególnienie	2020	2021			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.4	Wynagrodzenia, z tego:	76 996,6	81 500,0	81 500,0	81 363,9	105,8	105,7	99,8	99,8
1.4.1	Osobowe	75 719,7	79 800,0	79 800,0	79 795,3	105,4	105,4	100,0	100,0
1.4.2	Bezosobowe	1 277,0	1 700,0	1 700,0	1 568,6	133,1	122,8	92,3	92,3
1.4.3	Pozostałe	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.5	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	43,8	500,0	500,0	0,0	1 141,6	0,0	0,0	0,0
1.6	Składki, z tego na:	13 480,9	18 000,0	16 500,0	15 359,9	133,5	113,9	85,3	93,1
1.6.1	ubezpieczenie społeczne	11 991,5	13 000,0	13 000,0	12 485,9	108,4	104,1	96,0	96,0
1.6.2	Fundusz Pracy	1 489,4	1 750,0	1 750,0	1 543,7	117,5	103,6	88,2	88,2
1.6.3	Fundusz Emerytur Pomostowych	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.6.4	Pozostałe	0,0	3 250,0	1 750,0	1 330,3	-	-	40,9	76,0
1.7	Płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.8	Podatki i opłaty, w tym:	1 777,1	2 250,0	2 950,0	1 959,3	126,6	110,2	87,1	66,4
1.8.1	Podatek akcyzowy	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.8.2	Podatek od towarów i usług (VAT)	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.8.3	Opłaty na rzecz budżetów jst terytorialnego	563,1	700,0	700,0	535,7	124,3	95,1	76,5	76,5
1.8.4	Podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	239,9	280,0	280,0	249,3	116,7	103,9	89,0	89,0
1.8.5	Opłaty na rzecz budżetu państwa	299,5	400,0	1 100,0	513,0	133,6	171,3	128,3	46,6
1.8.6	Pozostałe podatki i opłaty	674,6	870,0	870,0	661,3	129,0	98,0	76,0	76,0
1.9	Pozostałe koszty funkcjonowania	8 800,3	13 690,0	18 490,0	16 414,4	155,6	186,5	119,9	88,8
2	Koszty realizacji zadań, w tym:	3 464 870,4	5 000 000,0	5 380 000,0	4 709 802,0	144,3	135,9	94,2	87,5
2.1	- środki przekazane innym podmiotom	3 464 870,4	5 000 000,0	5 380 000,0	4 709 802,0	144,3	135,9	94,2	87,5
3	Pozostałe koszty, w tym:	169 218,9	220 500,0	220 500,0	165 706,7	130,3	97,9	75,2	75,2
3.1	Środki na wydatki majątkowe	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
IV	WYNIK BRUTTO (poz. II - III)	-707 095,8	-2 648 950,0	-1 893 950,0	277 661,9	374,6	-39,3	-10,5	-14,7
V	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1	Podatek dochodowy od osób prawnych	0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
2	Pozostałe obciążenia wyniku finansowego, w tym:	0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-

Lp.	Wyszczególnienie	2020	2021			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.1	Wpłata do budżetu państwa (np. z zysku, nadwyżki środków finansowych)	0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
VI	WYNIK NETTO (poz. IV-V)	-707 095,8	-2 648 950,0	-1 893 950,0	277 661,9	374,6	-39,3	-10,5	-14,7
VII	DOTACJE Z BUDŻETU		x	x	x		-	-	-
1	Dotacje ogółem, z tego:	46 648,8	66 720,0	66 720,0	56 191,2	143,0	120,5	84,2	84,2
1.1	- podmiotowa	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.2	- przedmiotowa	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.3	- celowa	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.4	- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE - bieżące	46 274,7	65 195,0	65 195,0	55 949,9	140,9	120,9	85,8	85,8
1.4.1	w tym na współfinansowanie	4 798,0	6 586,0	6 586,0	5 226,4	137,3	108,9	79,4	79,4
1.5	- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE - majątkowe	374,2	1 525,0	1 525,0	241,3	407,5	64,5	15,8	15,8
1.5.1	w tym na współfinansowanie	31,2	143,0	143,0	30,0	458,3	92,6	21,0	21,0
1.6	- na inwestycje i zakupy inwestycyjne	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
VIII	ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE (nakłady na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niemater-ialne i prawne)	2 365,6	141 000,0	141 000,0	8 888,0	5 960,4	375,7	6,3	6,3
IX	ŚRODKI PRZYZNANE INNYM PODMIOTOM	3 464 870,4	5 000 000,0	5 380,0	4 709 802,0	144,3	135,9	94,2	87,5
X	STAN NA KONIEC ROKU	X	X	X	X	X	X	X	X
1	Środki obrotowe, w tym:	9 049 398,5	3 651 317,0	4 405 117,0	8 545 149,5	40,3	94,4	234,0	194,0
1.1	Środki pieniężne	8 272 812,4	2 822 753,0	3 576 553,0	7 746 950,9	34,1	93,6	274,4	216,6
1.2	Należności krótkoterminowe	776 586,1	828 564,0	828 564,0	798 198,6	106,7	102,8	96,3	96,3
1.2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	758 531,0	823 164,0	823 164,0	774 221,0	108,5	102,1	94,1	94,1
1.2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	190 729,1	285 182,0	285 182,0	192 887,1	149,5	101,1	67,6	67,6
1.3	Zapasy	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
2	Należności długoterminowe	4 556 142,4	5 349 092,0	5 349 092,0	5 443 381,3	117,4	119,5	101,8	101,8
2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	4 556 142,4	5 349 092,0	5 349 092,0	5 443 381,3	117,4	119,5	101,8	101,8

Lp.	Wyszczególnienie	2020	2021			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	949 734,7	1 135 201,0	1 135 201,0	1 089 996,7	119,5	114,8	96,0	96,0
3	Zobowiązania, w tym:	42 789,8	31 251,0	31 251,0	54 360,5	73,0	127,0	173,9	173,9
3.1	z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
3.2	Wymagalne	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
Część C - Dane uzupełniające									
1	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	8 251 773,3	2 819 527,0	3 573 327,0	7 712 867,1	34,2	93,5	273,6	215,8
1.1	- depozyty <i>overnight</i> (O/N)	1 407 773,3	108 989,0	108 989,0	523 520,5	7,7	37,2	480,3	480,3
1.2	- depozyty terminowe	6 844 000,0	2 710 538,0	3 464 338,0	7 189 346,6	39,6	105,0	265,2	207,5

Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdania z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2021 r. planu finansowego, zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2021 z dnia 20 stycznia 2021 r. (Dz. U. poz. 190, ze zm.).

Tabela nr2. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2020			Plan 2021		Wykonanie 2021			9:4 %
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenie	Przeciętne wynagrodzenie	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenie	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenie	Przeciętne wynagrodzenie	
		Osoby/etaty	tys. zł	zł	Osoby/etaty	tys. zł	Osoby/etaty	tys. zł	zł	
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Ogółem – osobowe, w tym:	669/662,22	68 795,8	8 657,2	706*	79 800	681/676,65	71 643,7	8 823,3	101,9
	- Zarząd	4/4,23	1 541,5	30 368,0	x**	x	5/5	1 822,7	30 378,3	100,0
	- Administracja	635/628,95	64 857,1	8 593,3	x**	x	650/645,45	68 309,3	8 819,3	102,6
2	Ogółem bezosobowe, w tym:	45 osób	x	x	x***	1 700,0	35 osób	1 568,6	x	x
	- pracownicy	0/0	0,0	x	x***	x	0/0	0,0	x	x
	- pozostali	45 osób	1 277,0	x	x***	x	35 osób	1 568,6	x	x

1) Do zarządu należy zaliczyć kierownika jednostki i jego zastępców.

2) Do administracji należy zaliczyć pracowników biurowych i merytorycznych, w tym dyrektorów i ich zastępców oraz kierowników, bez pracowników służb obsługi technicznej.

* przeciętne zatrudnienie w NFOŚiGW planowane jest w etatach.

** w NFOŚiGW nie sporządza się Planu przeciętnego zatrudnienia dla Zarządu i innych komórek organizacyjnych, a jedynie ogółem

*** w NFOŚiGW nie planowano liczby osób dla wynagrodzeń bezosobowych

Plan wynagrodzeń na rok 2021 wynosił 81 500 tys. zł, w tym:

wynagrodzenia osobowe 79 800 tys. zł

wynagrodzenie bezosobowe 1 700 tys. zł

Dane dotyczące wynagrodzeń osobowych prezentowane są bez rezerw na nagrodę roczną dla członków Zarządu oraz pieniężną dla pracowników, bez odpraw pieniężnych w związku z likwidacją stanowiska pracy, odszkodowań.

wynagrodzenia osobowe 2021 r. (tys. zł) – wg Planu finansowego NFOŚiGW

79 795,3

rezerwa na nagrody pieniężne i roczne, aktualizacja rezerw na przyszłe świadczenia pracownicze, odprawy pieniężne, odszkodowania

-8 151,6

Tabela nr 3. Środki wydatkowane na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Poz.	Treść	Wykonanie 2020 r.	Plan działalności 2021 r.	Wykonanie 2021 r.	Wskaźnik 5/4	Wskaźnik 5/3
1	2	3	4	5	6	7
I	Środki NFOŚiGW na finansowanie przedsięwzięć (pożyczki, dotacje, dopłaty, środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa)	4 706 143,6	7 303 200,0	6 422 154,0	87,9%	136,5%
1.1	Finansowanie pożyczkowe	1 241 273,2	1 923 200,0	1 712 351,0	89,0%	138,0%
1.2	Finansowanie bezzwrotne (dotacje, dopłaty, umorzenia pożyczek, środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa)	3 464 870,4	5 380 000,0	4 709 803,0	87,5%	135,9%
II	Finansowanie kapitałowe	27 507	526 800	75 000	14,2%	272,7%
III	Dotacje ze środków europejskich obsługiwane przez NFOŚiGW	3 405 130,7	2 851 319	3 152 005	110,5%	92,6%
III	Razem środki NFOŚiGW i dotacje ze środków europejskich	8 138 781,3	10 681 319	9 649 159	90,3%	118,6%

Tabela nr 4. Dotacyjne finansowanie przedsięwzięć

Poz.	Treść	Finansowanie bezzwrotne – łącznie ze środkami przekazanymi za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa				
		Wykonanie 2020 r.	Plan 2021 r.	Wykonanie 2021 r.	Wskaźnik 5/4	Wskaźnik 5/3
1	2	3	4	5	6	7
I	Dotacyjne finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków krajowych	3 456 744,2	5 359 858	4 692 249	87,5%	135,7%
1	Ochrona wód	13 874,0	7 000	8 259	118,0%	59,5%
2	Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie skutków zagrożeń środowiska	28 615,6	70 908	13 500	19,0%	47,2%
3	Ochrona klimatu i atmosfery	2 869 422,9	4 340 509	3 833 446	88,3%	133,6%
4	Ochrona powierzchni ziemi	50 296,5	149 275	172 748	115,7%	343,5%
5	Ochrona przyrody i krajobrazu	17 528,5	27 000	22 005	81,5%	125,5%
6	Geologia i Górnictwo	198 420,7	191 264	170 589	89,2%	86,0%
7	Monitoring środowiska	76 587,5	90 814	84 065	92,6%	109,8%
8	Edukacja ekologiczna	32 311,6	45 000	44 994	100,0%	139,3%
9	Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze	4 059,1	34 000	20 608	60,6%	507,7%
10	Umorzenia pożyczek i kredytów	7 150,3	22 000	3 982	18,1%	55,7%
11	GEKON - Generator Koncepcji Ekologicznych	1 062,6	7 075	1 521	21,5%	143,1%
12	Doradztwo energetyczne (JRP)	10 229,5	17 087	13 894	81,3%	135,8%
13	Ekologiczne formy transportu	1 500,0	1 500	1 500	100,0%	100,0%
14	Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez wfośigw ze środków NFOŚiGW	145 685,5	356 426	301 138	84,5%	206,7%
II	Life	8 126,2	20 142	17 554	87,2%	216,0%
IV	Finansowanie dotacyjne razem	3 464 870,4	5 380 000	4 709 803	87,5%	135,9%

Tabela nr 5. Realizacja planu finansowania ochrony środowiska dla przedsięwzięć współfinansowanych ze środków europejskich według dziedzin

Poz.	Treść	Wykonanie		4:3
		2020	2021	
		[tys. zł]		[%]
1	2	3	4	5
I	Finansowanie pożyczkowe:	638 095,0	779 159,0	122,1%
1	Współfinansowanie projektów ze środków zagranicznych:	638 095,0	779 159,0	122,1%
1.1	POIiŚ 2014–2020	638 095,0	778 315,0	122,0%
1.2	Life	0,0	844,0	-
II	Finansowanie dotacyjne:	25 528,0	30 463,0	119,3%
2	Współfinansowanie projektów ze środków europejskich - dotacje na inwestycje i realizację zadań bieżących razem	25 528,0	30 463,0	119,3%
2.1	POIiŚ 2001–2013	0	8 262,0	-
2.2	POIiŚ 2014–2020	17 401,0	4 647,0	26,7%
2.3	Life	8 126,0	17 554,0	216,0%
III	Razem Narodowy Fundusz	663 623,0	809 622,0	122,0%

Tabela nr 6. Środki europejskie – dotacyjne finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2020	2021		5:4	5:3
			Plan	Wykonanie		
			[tys. zł]			
1	2	3	4	5	6	7
1	POIiŚ 2014–2020*)	3 405 131,0	2 797 658,0	3 143 610,0	112,4%	92,3%
1.1.	Priorytet I	611 833,0	520 000,0	579 533,0	111,4%	94,7%
1.2.	Priorytet II	2 793 298,0	2 277 658,0	2 564 077,0	112,6%	91,8%

*) Wykonanie uwzględnia zwroty niewykorzystanych przez beneficjentów kwot do BGK, które otrzymały decyzję o powiększeniu limitu.

5.3. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Minister Klimatu i Środowiska
9. Prezes Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
10. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
11. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
12. Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
13. Sejmowa Komisja do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych